

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1129

ข้อ 1. นายจมได้เข้าซื้อจองซื้อหุ้นของบริษัทประทับใจจำกัดไว้ 200 หุ้น คิดเป็นมูลค่าเต็มเป็นเงิน 20,000 บาท ต่อมาทางบริษัทเรียกให้ผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นชำระค่าหุ้นที่จองไว้ร้อยละ 25 นายจมไม่มีเงิน 5,000 บาท เพื่อชำระค่าหุ้นที่จองให้แก่บริษัท โดยคิดว่าจะได้ทันก็หาไม่ได้ นายจมจึงทำสัญญาโอนหุ้นที่จองไว้ให้แก่นายช่วง เมื่อถึงกำหนดที่บริษัทเรียกให้ชำระค่าหุ้น นายช่วงได้นำเงิน 5,000 บาท ไปชำระค่าหุ้นงวดแรก 25% เต็มตามที่บริษัทเรียกร้องมา ต่อมานายช่วงขอให้นายจมจัดการโอนหุ้นดังกล่าวให้แก่ตน ตามสัญญาแต่นายจมปฏิเสธโดยอ้างว่า 5,000 บาทที่นายช่วงชำระให้แก่บริษัทไป เป็นเพียงแต่เงินยืมหรือเงินที่นายช่วงออกทตรงแทนตนไปก่อนเท่านั้น ดังนั้นนายช่วงจะสามารถฟ้องศาลบังคับให้นายจมโอนหุ้นดังกล่าวให้แก่ตนได้อย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใดให้ท่านวินิจฉัย

แนวคำตอบ

นายช่วงสามารถฟ้องศาลบังคับให้นายจมโอนหุ้นที่จองให้แก่ตนได้ เพราะ

(ก) เมื่อพิจารณาเหตุผลต่าง ๆ ประกอบกับการแสดงเจตนาของนายจมแล้ว ย่อมเห็นได้ชัดว่า นายจมไม่ประสงค์ในหุ้นพิพาทรายนี้แล้วโดยสิ้นเชิง เหลืออยู่แต่จัดการโอนให้ถูกต้องเท่านั้น ซึ่งนายจมจะต้องจัดการโอนให้แก่นายช่วงในภายหน้าตามวันเวลาที่จะได้นัดหมายกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อนายช่วงได้นำเงิน 5,000 บาท ไปชำระค่าหุ้นงวดแรก 25% เต็มตามที่บริษัทเรียกร้องมา นายจมก็ต้องผูกพันตามสัญญาต่อไป ไม่เห็นมีเหตุอันใดที่นายจมจะโต้แย้งว่าเงิน 5,000 บาทนั้นเป็นเพียงแต่เงินยืมหรือเงินที่นายช่วงออกทตรงแทนนายจมไปก่อนได้เลย

(ข) เพราะสัญญาระหว่างนายจมกับนายช่วง เป็น“สัญญาในชั้นจองหุ้นก่อนจดทะเบียนบริษัท” ย่อมผูกพันนายจมและนายช่วงอยู่โดยสมบูรณ์ เพราะไม่มีแบบที่กฎหมายบังคับไว้โดยเฉพาะอย่างใด จะนำ ม.1129 มาบังคับใช้ไม่ได้ เพราะยังไม่มีหุ้นชนิดระบุชื่อและไม่มีเลขหมายหุ้นตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1129 เกิดขึ้น

ดังนั้น (1) นายช่วงสามารถฟ้องศาลบังคับให้นายจมโอนหุ้นที่จองให้แก่ตนได้

(2) หากนายจมไม่ยอม ก็ให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของนายจม และถ้าโอนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ ก็ให้นายจมใช้เงินแทนมูลค่าหุ้นเป็นเงิน 20,000 บาท (เทียบได้กับคำพิพากษาฎีกาที่ 739/2501)

ข้อ 2. คณะกรรมการบริษัท ได้ประกาศคำสั่ง “ห้ามโอนหุ้นระบุชื่อที่ยังจ่ายเงินค่าหุ้นไม่ครบแก่บุคคลภายนอก ถ้าผู้ถือหุ้นชนิดนี้คนใดฝ่าฝืน บริษัทจะทำการริบหุ้นของผู้นั้น แล้วนำมาขายทอดตลาดต่อไป”

นายแดง เป็นผู้ถือหุ้นชนิดดังกล่าว หลังจากได้รับคำสั่งแล้ว นายแดงได้โอนหุ้นไปให้นายดำ โอนทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน มีพยานเซ็นรับรองลายมือชื่อ 1 คน และได้บ่งบอกหมายเลขหุ้นที่โอนกันด้วย แต่ยังมีได้ไปแก้ไขชื่อที่ทะเบียนของบริษัท ดังนี้ ขอให้ท่านวินิจฉัยว่า บริษัทมีสิทธิรับหุ้นของนายแดง นำมาขายทอดตลาดได้หรือไม่

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย ม.1129 การห้ามโอนหุ้นระบุชื่อนั้น ต้องบัญญัติไว้ในข้อบังคับของบริษัท

วินิจฉัย ตามปัญหานี้เป็นเพียงแต่ประกาศคำสั่งของคณะกรรมการบริษัทเท่านั้น ที่ห้ามโอนหุ้นระบุชื่อ มิใช่เป็นข้อบังคับของบริษัทระบุห้ามโอนไว้ ฉะนั้นผู้โอนสามารถโอนหุ้นระบุชื่อที่จ่ายเงินยังไม่ครบมูลค่าหุ้นให้ผู้รับโอนได้

บริษัทไม่มีสิทธิที่จะไปริบหุ้นมาขายทอดตลาด

สรุป แดงโอนหุ้นให้ดำได้ บริษัทไม่มีสิทธิริบหุ้นมาขายทอดตลาด

ข้อ 3. ข้อบังคับของบริษัทจำกัดแห่งหนึ่งได้กำหนดไว้ว่า “บรรดาหุ้นทุกชนิดของบริษัทถ้าไม่ได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการของบริษัทในการโอนแล้ว จะโอนให้บุคคลอื่นมิได้”

อุไรเป็นเจ้าของหุ้นผู้ถือ และหุ้นระบุชื่อที่ยังชำระค่าหุ้นไม่ครบอยู่จำนวนหนึ่ง ได้โอนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ให้ธนาไป แต่ยังไม่ไปแก้ไขชื่อที่ทะเบียนบริษัท และทั้ง 2 คน ก็ทราบถึงข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดไว้ ต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงว่า บริษัทมีหนี้สินก่อนการโอนอยู่ 100,000 บาท และหลังการโอนอยู่อีก 100,000 บาท ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่าอุไรและ ธนา จะต้องรับผิดชอบในหนี้สินทั้งหลายของบริษัทนี้หรือไม่

แนวคำตอบ

ตามปัญหาต้องแยกพิจารณาดังนี้

กรณีการโอนหุ้นผู้ถือ แม้จะมีข้อบังคับของบริษัทว่า ห้ามโอนหุ้นทุกชนิด แต่ข้อบังคับดังกล่าวนี้จะใช้บังคับแก่การโอนหุ้นผู้ถือไม่ได้ เพราะตาม ป.พ.พ.มาตรา 1135 วางหลักไว้ว่า หุ้นชนิดที่มีใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือนั้นย่อมโอนกันได้ โดยส่งมอบใบหุ้นแก่กัน และมาตรา 1129 วรรค 1 วางหลักว่า อันหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ดังนั้นการโอนหุ้นผู้ถือของอุไรแก่ธนา จึงสมบูรณ์ ธนาจึงเป็นผู้ถือหุ้นตามกฎหมาย และหุ้นผู้ถือนี้ต้องส่งใช้เงินครบตามจำนวนมูลค่าของหุ้นแล้ว ดังนั้นไม่ว่าบริษัทจะมีหนี้สินก่อนการโอนหุ้นหรือหลังการโอนหุ้น อุไรและธนาไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะผู้ถือหุ้นในบริษัท

จำกัดต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ (มาตรา 1096)

ในกรณีการโอนหุ้นชนิดระบุชื่อซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทห้ามโอนหุ้นทุกชนิด การโอนหุ้นรายนี้จึงใช้ไม่ได้ ผู้ถือหุ้นคนเดิมจึงต้องรับผิดในจำนวนเงินค่าหุ้นที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบ

ข้อ 4. เอก ได้โอนหุ้นระบุชื่อที่จ่ายเงินค่าหุ้นยังไม่ครบของตน จำนวน 50 หุ้น ให้ แก่โท การโอนนี้ได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อทั้งผู้โอนและผู้รับโอน โดยทำต่อหน้า กรรมการบริษัทซึ่งนั่งเป็นพยานอยู่ และทั้ง 2 ฝ่ายได้แสดงเจตจำนง ขอให้บริษัทแก้ไขชื่อ ผู้ถือหุ้นที่ทะเบียนผู้ถือหุ้นบริษัทด้วย ซึ่งทางบริษัทก็ดำเนินการลงชื่อโทเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทแทนเอกทันที พร้อมกับออกหนังสือเชิญโทเข้าประชุมวิสามัญของบริษัทในครั้งต่อไปในฐานะผู้ถือหุ้นด้วย บริษัทแห่งนี้ได้บริหารงานต่อมาก็คงเกิดหนี้สินขึ้น 100,000 บาท ขอให้ท่านวินิจฉัยว่า เอกและโท จะต้องรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัทนี้ อย่างไรหรือไม่

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย 1. ม.1129 “อันว่าหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมีต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือชื่อนั้น ๆ ด้วยกัน ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่งตราสารอันนั้นต้องแถลงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย

การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัทหรือบุคคลภายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้จัดแจ้งการโอนทั้งชื่อ และสำนักของผู้รับโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น”

2. ม.1096 “อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้น มีมูลค่าเท่าๆ กัน และผู้ถือหุ้นดังกล่าวต่างรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนส่งให้ใช้ไม่ได้ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

วินิจฉัย ตามปัญหา การโอนหุ้นระหว่างเอกกับโทเป็นโมฆะ เพราะไม่มีพยานลงชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้โอนและผู้รับโอน ตามมาตรา 1129 การทำการโอนต่อหน้ากรรมการซึ่งนั่งอยู่คนเดียวนั้น ไม่ถือว่าพยานนั้นลงชื่อรับรองลายมือชื่อ ฉะนั้นตามกฎหมายหุ้นทั้งหลายก็ยังเป็นของเอกอยู่ทุกประการ เมื่อบริษัทมีหนี้สินเอกก็ต้องรับผิดตามมาตรา 1096 เพราะยังจ่ายค่าหุ้นไม่ครบ ส่วนโทนั้นไม่ต้องรับผิดในหนี้สินของบริษัทแต่ประการใด

สรุป เอกต้องรับผิดในหนี้สินเท่าที่ยังจ่ายค่าหุ้นไม่ครบ

โทไม่ต้องรับผิด เพราะไม่ใช่ผู้ถือหุ้นของบริษัท

ข้อ 5. เอกเป็นเจ้าของหุ้นระบุชื่อที่ยังจ่ายเงินไม่ครบมูลค่าหุ้นของบริษัทแห่งหนึ่ง อยู่ 50 หุ้น เอกได้ตกลงขายหุ้นทั้งหมดนี้ให้แก่โท โดยเอกได้ทำหนังสือแจ้งมายังบริษัท ว่าได้ขายหุ้นของตนทั้งหมดให้โทไปแล้ว ขอให้ทางบริษัทจัดการเปลี่ยนชื่อในทะเบียนให้เป็นชื่อโทด้วย และโทก็ได้ทำหนังสือยืนยันมายังบริษัทว่า ตนได้รับซื้อหุ้นทั้งหมดจาก เอกจริง พร้อมกับได้จ่ายเงินเรียบร้อยแล้ว ขอให้ทางบริษัทเปลี่ยนชื่อทางทะเบียนให้ด้วย ข้อเท็จจริงปรากฏต่อมาว่า ก่อนการโอนหุ้นรายนี้บริษัทมีหนี้อยู่ 1 แสนบาท และหลังจาก บริษัทรับทราบการโอนหุ้นรายนี้แล้ว บริษัทก็มีหนี้เกิดขึ้นอีก 1 แสนบาท ให้ท่านวินิจฉัยว่า เอก และ โท จะต้องรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัททั้ง 2 จำนวนนี้เพียงใด

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย 1. มาตรา 1129 กล่าวถึงการโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ต้องทำเป็นหนังสือ
2. ลงลายมือชื่อของผู้โอนและผู้รับโอน
3. มีพยานอย่างน้อย 1 คน เห็นรับรองลายมือนั้น ๆ
4. ต้องแจ้งหมายเลขหุ้นที่โอนด้วย ถ้าไม่ได้ทำตามหลักเกณฑ์นี้ การโอนเป็นโมฆะ

2. มาตรา 1069 ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นในบริษัท รับผิดชอบเท่าที่ยังจ่ายค่าหุ้นไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

วินิจฉัย ตามปัญหา การโอนหุ้นระหว่างนายเอก นายโท ทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย มาตรา 1129 ฉะนั้นเป็นโมฆะ ดังนั้น นายโทก็ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นของบริษัท ที่จะต้องรับผิดชอบ ในธรรมดาหนี้สินทั้งปวง แต่ตามปัญหานี้ ยังถือว่าหุ้นที่โอนนั้นยังเป็นกรรมสิทธิ์ของ นายเอกอยู่ เมื่อบริษัทมีหนี้สิน นายเอกยังชำระค่าหุ้นไม่ครบ นายเอกก็ต้องรับผิดชอบในหนี้สิน ทั้ง 2 จำนวนนี้ เท่าที่ตนเองยังจ่ายไม่ครบเท่านั้น

ข้อ 6. กรรมการบริษัทจำกัดแห่งหนึ่งได้ออกระเบียบเรื่องการโอนหุ้นไว้ว่า ห้าม ผู้ถือโอนหุ้นชนิดระบุชื่อไปยังบุคคลภายนอกเว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ บริษัทเสียก่อน นายเดชมีหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดแห่งนี้อยู่ 100 หุ้น มูลค่า หุ้นละ 100 บาท ได้ตกลงขายให้นายศรีไปเป็นเงิน 5 หมื่นบาท โดยนายศรีได้วางมัดจำไว้ เป็นเงิน 10,000 บาท และตกลงกันว่าจะไปทำการโอนหุ้นกันที่บริษัทจำกัด ในวันที่ 4 มีนาคม 2534 เวลา 09.00 น. ครั้นถึงวันนัด นายเดชไม่ยอมโอนหุ้นให้นายศรีโดยอ้างว่า การซื้อขายหุ้นรายนี้มิได้ทำตามแบบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1129 วรรคที่ 2 จึงเป็นโมฆะบังคับกันไม่ได้ ส่วนคณะกรรมการบริษัทได้ประชุมปรึกษากันแล้ว มีมติไม่อนุญาตให้โอนหุ้นรายนี้ นายศรีจึงมาปรึกษาท่านว่าข้ออ้างของนายเดช และ

ระเบียบที่คณะกรรมการบริษัทได้วางไว้นั้น ชอบด้วยหลักของกฎหมายหรือไม่

ชงคำตอบ

ข้ออ้างของนายเดชนั้นไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย เพราะการซื้อขายหุ้นนั้นกฎหมายมิได้กำหนดแบบไว้ แต่เมื่อถึงเวลาทำการโอนหุ้นจะต้องทำตามแบบ ป.พ.พ.มาตรา 1129 วรรค 2 กล่าวคือเมื่อโอนหุ้นจะต้องทำเป็นหนังสือลายมือชื่อผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือนั้น ๆ และต้องแถลงหมายเลขหุ้นด้วย ถ้าไม่ทำตามแบบนั้นก็ เป็นโมฆะ ดังนั้นเมื่อถึงวันนัดโอนหุ้นนายเดชนายเดชไม่ยอมทำการโอนหุ้นให้ โดยอ้างว่าการซื้อขายหุ้นเป็นโมฆะ ข้ออ้างของนายเดชจึงไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย

ส่วนระเบียบที่คณะกรรมการบริษัทได้วางไว้ในเรื่องการโอนหุ้นก็มีชอบด้วยหลักของกฎหมาย เพราะว่าตาม ป.พ.พ. มาตรา 1129 วรรคแรกนั้น บัญญัติว่า “อันหุ้นนั้น ย่อมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น” จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการบริษัทจะเป็นผู้ออกระเบียบในเรื่องการโอนหุ้นไม่ได้ จะต้องให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเท่านั้นเป็นผู้ทำการออกข้อบังคับของบริษัทในเรื่องการโอนหุ้น

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1132

ข้อ 1. บริษัท แสงอาทิตย์ จำกัด ได้ตั้งข้อบังคับในเรื่องการโอนหุ้นไว้ว่า “ถ้าผู้ถือหุ้นคนใดประสงค์จะโอนหุ้นต้องเสนอค่าขอโอนหุ้นของตนไปยังคณะกรรมการของบริษัทเสียก่อน และการโอนจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากที่ประชุมคณะกรรมการด้วย เว้นแต่เป็นการตกทอดโดยทางมรดก มติของคณะกรรมการถือเป็นเด็ดขาด ผู้ถือหุ้นจะนำคดีมาฟ้องร้องมิได้” ข้อบังคับนี้ผู้ถือหุ้นทุกคนได้ทราบดีแล้ว นายแดงผู้ถือหุ้นคนหนึ่งถูกเจ้าพนักงานบังคับคดีของศาลดำเนินการบังคับคดียึดหุ้นขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ตามคำพิพากษา นายมาซื้อหุ้นดังกล่าวจากการขายทอดตลาดได้ และได้นำไปหุ้นนั้นมาแสดงต่อบริษัท และขอให้บริษัทจดทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้นแทนนายแดง แต่คณะกรรมการบริษัทไม่อนุมัติเพราะเห็นว่านายมาเป็นคู่แข่งทางการค้าสำคัญของบริษัทกลัวจะล่วงรู้ความลับในทางการค้าของบริษัท ดังนี้ นายมาจะฟ้องบริษัท แสงอาทิตย์ จำกัด ให้ลงทะเบียนรับนายมาเป็นผู้ถือหุ้นแทนนายแดงเจ้าของหุ้นส่วนเดิมได้หรือไม่

แนวคำตอบ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1129 วรรคแรกบัญญัติว่า “อันว่าหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมิต้องรับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1132 บัญญัติว่า “ในเหตุบางอย่าง เช่น ผู้ถือหุ้นตายก็ดี หรือล้มละลายก็ดี อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีสิทธิจะได้หุ้นขึ้นนั้น หากว่าบุคคลนั้นนำไปหุ้นมาเวนคืนเมื่อเป็นวิสัยจะทำได้ ทั้งได้นำหลักฐานอันสมควรมาแสดงด้วยแล้ว ก็ให้บริษัทรับบุคคลนั้นลงทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้นสืบไป”

วินิจฉัย ตามปัญหา การได้หุ้นของนายมา มิใช่เป็นการได้จากการโอนหุ้นตาม มาตรา 1129 จึงมิต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของบริษัท การได้หุ้นของนายมาครั้งเป็นการซื้อหุ้นจากการขายทอดตลาดตามคำสั่งของศาล จึงเป็นการได้มาโดยเหตุบางอย่างตาม มาตรา 1132 เมื่อนายมานำไปหุ้นมาเวนคืนให้บริษัททั้งได้นำหลักฐานว่าตนซื้อมาจากการขายทอดตลาดมาแสดงด้วยแล้วบริษัทก็ต้องรับนายมาเป็นผู้ถือหุ้นสืบไป

สรุป นายมาฟ้องบริษัทแสงอาทิตย์จำกัด ให้ลงทะเบียนรับนายมาเป็นผู้ถือหุ้นสืบไปได้

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1133

ข้อ 1. ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง ได้โอนขายหุ้นชนิดระบุชื่อของตนให้แก่ผู้อื่นโดยสมบูรณ์แล้ว และทางบริษัทก็ได้แก้ทะเบียนให้ผู้รับโอนเป็นผู้ถือหุ้นแล้ว แต่เงินค่าหุ้นนั้นผู้โอนยังส่งใช้ไม่ครบ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัทมีหนี้สินที่เกิดขึ้นก่อนการโอน และหลังการโอนอยู่จำนวนหนึ่ง ขอให้ท่านวินิจฉัยว่าเจ้าหนี้ของบริษัทจะฟ้องผู้โอนและผู้รับโอนให้รับผิดชอบในหนี้สินทั้งสองจำนวนนี้ได้หรือไม่

แนวคำตอบ

เป็นเรื่องที่ว่าผู้ถือหุ้นไปแล้ว จะต้องรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัทหรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมาย มาตรา 1133 ได้วางหลักไว้ดังนี้ ป.พ.พ. 1133 “หุ้นซึ่งโอนกันนั้น ถ้าเป็นหุ้นอันยังมีได้ส่งเงินที่ยังมิได้ส่งใช้ให้ครบถ้วนนั้น แต่

(1) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้อันใดอันหนึ่งของบริษัท ซึ่งได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังโอน

(2) ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบออกส่วนใช้หนี้ เว้นแต่ความปรากฏขึ้นแก่ศาลว่าบรรดาผู้ที่ยังถือหุ้นของบริษัทอยู่นั้นไม่สามารถออกส่วนใช้หนี้อันเขาจะพึงต้องออกใช้หนี้ได้

ในข้อความรับผิดชอบเช่นนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องผู้โอนเมื่อพ้นสองปี นับแต่ได้จัดแจ้งการโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น”

ตามปัญหา ผู้โอนต้องรับผิดชอบในจำนวนเงินค่าหุ้นที่ยังมิได้ส่งใช้ให้ครบ ก็เฉพาะแต่หนี้ของบริษัทที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนการโอนหุ้นเท่านั้น และผู้โอนยังมีสิทธิให้เจ้าหนี้ของบริษัทไปเรียกจากผู้ถือหุ้นคนอื่นๆ ในบริษัทก่อนได้ แต่ถ้าผู้ถือหุ้นคนอื่นๆ ไม่สามารถออกส่วนใช้หนี้ได้แล้ว ผู้โอนหุ้นนั้น ก็จะออกส่วนใช้หนี้ให้ แต่จะต้องฟ้องผู้โอนภายในสองปีนับแต่ได้จัดแจ้งการโอนหุ้นลงในทะเบียนสมุดผู้ถือหุ้น (มาตรา 1133 อนุ 2)

สำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังการโอนหุ้น ผู้โอนไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้จำนวนนั้น (มาตรา 1133 อนุ 1)

ผู้รับโอนย่อมรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนที่มีต่อบริษัท ดังนั้น ผู้รับโอนต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนการโอนและในหนี้ที่เกิดขึ้น หลังการโอน (เทียบฎีกาที่ 1590/2503)

สรุป เจ้าหนี้ของบริษัทจะฟ้องผู้โอนหุ้นให้รับผิดชอบในเงินค่าหุ้นที่ยังส่งใช้ไม่ครบได้ ก็แต่เฉพาะหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนมีการโอนหุ้นและจะต้องฟ้องภายในอายุความ 2 ปี นับแต่ได้จัดแจ้งการโอนนั้นลงในทะเบียนสมุดผู้ถือหุ้น

ส่วนผู้รับโอนนั้น เจ้าหนี้ของบริษัทจะฟ้องผู้รับโอนให้รับผิดชอบได้ ทั้งหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนการโอนหุ้นและหนี้ที่เกิดขึ้นหลังการโอนหุ้น

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1134, 1135

ข้อ 1. บริษัทจำกัดหนึ่ง ได้ออกข้อบังคับว่า ห้ามโอนหุ้นทุกชนิด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น นายแสงมีหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือหุ้นอยู่ 100 หุ้น มีความประสงค์จะโอนหุ้นทั้งหมดให้นายสีซึ่งเป็นบุตรของตน จึงได้ส่งมอบใบหุ้นให้นายสีไปโดยมิได้ขอความยินยอมจากที่ประชุมใหญ่ ภายหลังกายสีมาขอรับเงินปันผลจากบริษัท แต่บริษัทไม่ยอมจ่ายเงินปันผลให้นายสี โดยอ้างว่า การโอนหุ้นระหว่างนายแสงและนายสีไม่ชอบด้วยข้อบังคับของบริษัทการโอนจึงเป็นโมฆะ ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า ข้ออ้างของบริษัทถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย ป.พ.พ. มาตรา 1129 วรรคแรกบัญญัติว่า “อันว่าหุ้นนั้นยอมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น.....”

ป.พ.พ. มาตรา 1135 บัญญัติว่า “หุ้นที่มีใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้นยอมโอนกันได้เพียงด้วยส่งมอบใบหุ้นแก่กัน”

วินิจฉัย จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การโอนหุ้นนั้นยอมโอนกันได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบริษัทเว้นแต่เป็นการโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นที่บริษัทได้มีข้อบังคับกำหนดไว้ต่างหาก ส่วนการโอนหุ้นผู้ถือหุ้นนั้นยอมโอนกันได้เสมอด้วยวิธีส่งมอบใบหุ้นแก่กันก็สมบูรณ์ และหุ้นผู้ถือหุ้นนั้นจะออกได้ก็ต่อเมื่อมีข้อบังคับของบริษัทอนุญาตไว้และจะออกให้ได้ก็เฉพาะเพื่อหุ้นซึ่งใช้เต็มมูลค่าแล้ว (มาตรา 1134)

ตามปัญหาเป็นการโอนหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ นายแสงจึงมีอำนาจโอนได้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากบริษัท และเมื่อนายแสงได้ส่งมอบใบหุ้นให้แก่นายสีไปแล้ว การโอนหุ้นก็สมบูรณ์ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย มาตรา 1129 และ 1135 ข้ออ้างของบริษัทจึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของกฎหมาย

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1142 และ 1143

ข้อ 1. บริษัทสมจิตต์จำกัด ได้กำหนดให้จ่ายเงินปันผลแก่หุ้นบุริมสิทธิหุ้นละ 20 บาท ต่อมาบริษัทได้ทำการลดทุนลงครึ่งหนึ่ง โดยลดมูลค่าหุ้นให้ต่ำลงจากเดิมมูลค่าหุ้นละ 100 บาท เป็นหุ้นละ 50 บาท ส่วนหุ้นสามัญก็ราคาตกต่ำ บริษัทประสงค์จะรับซื้อไว้เพื่อทำให้ราคาตลาดสูงขึ้นแล้วจะจัดการขายต่อไป สำหรับเงินปันผลที่จะจ่ายให้แก่หุ้นบุริมสิทธินั้นที่ประชุมผู้ได้ลงมติให้ลดลงเหลือเพียงหุ้นละ 10 บาท ทั้งสองกรณีดังกล่าวให้ท่านวินิจฉัยว่าบริษัทมีอำนาจทำได้หรือไม่

ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1142, 1143

วินิจฉัย ทั้ง 2 กรณี บริษัทสมจิตต์จำกัดไม่มีอำนาจทำได้ เพราะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1142 บัญญัติว่า “ถ้าบริษัทได้ออกหุ้นบุริมสิทธิไปแล้วได้กำหนดไว้ว่าบุริมสิทธิจะมีแก่หุ้นนั้น ๆ เป็นอย่างไร ท่านห้ามมิให้แก้ไขอีกเลย”

เมื่อบริษัทได้กำหนดให้จ่ายเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิหุ้นละ 20 บาท ต่อมาบริษัทได้ลดมูลค่าหุ้นต่ำลงครึ่งหนึ่ง ก็จะไปลดเงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิไม่ได้

ส่วนกรณีที่บริษัทจะซื้อหุ้นสามัญของตนก็ทำไม่ได้ เพราะตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1143 บัญญัติ “ห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของถือหุ้นของตนเองหรือรับจำหน่ายหุ้นของตนเอง”

.....

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1166, 1168 วรรค 3 มาตรา 1201, 1202

ข้อ 1. ตามข้อบังคับของบริษัทไทยกิจ จำกัด ซึ่งมีวัตถุประสงค์ขายน้ำตาล ผู้ซึ่งจะเป็นกรรมการต้องมีหุ้นอย่างน้อย 50 หุ้น บริษัทมีกรรมการ 3 คน ปรากฏว่า แดงซึ่งเป็นกรรมการคนหนึ่งถือหุ้นเพียง 40 หุ้น และมีโรงทำน้ำตาลอยู่ก่อนแล้ว จึงอาสาจัดการในบริษัทนี้ด้วย กรรมการได้จ่ายเงินปันผลระหว่างกาลร้อยละ 5 ในตอนปลายปีได้จ่ายเงินปันผลอีกร้อยละ 6 โดยมีได้จัดสรรเงินสำรอง ดังนั้น ที่ประชุมใหญ่จึงไม่เห็นชอบด้วย ขอให้ท่านวินิจฉัยถึงความรับผิดชอบของกรรมการบริษัทนี้ว่า จะต้องรับผิดชอบแค่ไหนเพียงใด

แนวคำตอบ

ตามปัญหาในข้อนี้ เป็นการแต่งตั้งกรรมการ โดยมีข้อบกพร่องในเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นกรรมการ และกรรมการได้ประกอบธุรกิจอันมีสภาพอย่างเดียวกับธุรกิจของบริษัทอยู่ก่อนแล้ว และกรรมการได้จ่ายเงินปันผลโดยมิได้หักไว้เป็นทุนสำรอง ซึ่งมีหลักกฎหมายที่ควรพิจารณาดังนี้

1. ป.พ.พ. มาตรา 1166 บรรดาซึ่งกรรมการคนหนึ่งได้ทำไปแม้ภายหลังความปรากฏว่าการตั้งกรรมการคนนั้นมีข้อบกพร่องอยู่บ้างก็ดี หรือเป็นผู้บกพร่องด้วยองค์คุณควรแก่ตำแหน่งกรรมการก็ดี ท่านว่า การที่ได้ทำไปนั้น ย่อมสมบูรณ์เสมือนตั้งว่าบุคคลผู้นั้นได้รับการแต่งตั้งโดยถูกต้องและสมบูรณ์ด้วยองค์คุณของกรรมการ

2. มาตรา 1168 วรรค 3 ห้ามกรรมการประกอบการค้าขายใด ๆ อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของบริษัท.....

3. มาตรา 1201 วรรค 2 กรรมการอาจจ่ายเงินปันผลระหว่างกาลให้แก่ผู้ถือหุ้นได้เป็นครั้งคราวในเมื่อปรากฏแก่กรรมการว่าบริษัทมีกำไรสมควรพอที่จะทำเช่นนั้น

4. มาตรา 1202 ทุกคราวที่แจกเงินปันผล บริษัทต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยหนึ่งในสิบส่วนของจำนวนผลกำไร ซึ่งบริษัททำมาหาได้จากกิจการของบริษัท จนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสิบของจำนวนทุนของบริษัท หรือมากกว่านั้นแล้วแต่จะได้ตกลงกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท

วินิจฉัย การที่นายแดงซึ่งเป็นกรรมการคนหนึ่งถือหุ้น 40 หุ้น ไม่ครบจำนวน 50 หุ้น ตามข้อบังคับของบริษัท ก็นับเป็นข้อบกพร่องในคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นกรรมการ แต่ต้องถือว่ากิจการที่นายแดงได้ทำไปเป็นสมบูรณ์ เหมือนกับนายแดงได้รับแต่งตั้งโดยถูกต้องตามหลักกฎหมาย มาตรา 1166

การที่นายแดง ซึ่งเป็นกรรมการได้มีโรงทำน้ำตาลอยู่แล้ว จึงได้รับแต่งตั้งให้เป็น กรรมการก็ถือว่าที่ประชุมใหญ่ของบริษัทได้ทราบและได้ยินยอมแล้ว เพราะการตั้งกรรมการจะต้องเป็นไปโดยมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น ตามมาตรา 1151 ดังนั้น นายแดง

จึงไม่ต้องรับผิดชอบบริษัทในเรื่องค้าขายแข่งขันแต่ประการใด (มาตรา 1168 วรรค 3)

ส่วนการจ่ายเงินปันผล จะต้องได้รับอนุญาตจากที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นก่อน ยกเว้นเงินปันผลระหว่างกาลที่กฎหมายอนุญาตให้กรรมการบริษัทจ่ายได้ เมื่อบริษัทมีกำไรพอสมควรที่จะจ่ายได้ และทุกคราวที่จ่ายเงินปันผลไม่ว่าเป็นเงินปันผลประจำปี หรือเงินปันผลระหว่างกาลก็ตาม จะต้องจัดสรรเงินกำไรไว้เป็นทุนสำรองเสียก่อนทุกครั้ง และจะต้องจัดสรรอย่างน้อยหนึ่งในยี่สิบของจำนวนผลกำไร

ดังนั้นการที่กรรมการจ่ายเงินปันผลระหว่างกาลร้อยละห้าโดยไม่ได้จัดสรรกำไรไว้เป็นทุนสำรองก่อน จึงเป็นการไม่ชอบและในปลายปี กรรมการได้จ่ายเงินปันผลอีกร้อยละ 6 โดยมีได้จัดสรรกำไรไว้เป็นทุนสำรองเสียก่อน จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบเช่นเดียวกัน (ตามมาตรา 1202) กรรมการจึงต้องรับผิดชอบร่วมกันตามมาตรา 1168 วรรค 2 กล่าวคือ กรรมการจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในประการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

(1)

(2)

(2)

(3) การแจกเงินปันผลหรือดอกเบี้ย ให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายกำหนดไว้

เมื่อการแจกเงินปันผลไม่ถูกต้อง หรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมาย ผู้มีสิทธิเรียกเงินปันผลกลับคืนได้

1. บริษัทเอง ซึ่งเป็นหลักทั่วไป

2. เจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัทชอบจะเรียกเอาเงินจำนวนซึ่งได้แจกไปคืนมายังบริษัทได้ แต่ถ้าผู้ถือหุ้นคนใดได้รับเงินปันผลไปโดยสุจริต จะบังคับให้เขาคืนไม่ได้ (ดูตาม มาตรา 1203)

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1168

ข้อ 1. ที่ประชุมตั้งบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง มีผู้เข้าซื้อถือหุ้นมาประชุมกันหมดทุกคน ประธานในที่ประชุมได้เสนอไว้ในข้อบังคับของบริษัทว่า “ถ้ากรรมการของบริษัทประสงค์ จะทำการค้าขายอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับบริษัทก็ได้ แต่ ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรรมการอื่น ๆ หมดด้วยทุกคน” ปรากฏว่าที่ประชุมตั้งบริษัท ได้ลงคะแนนเห็นชอบด้วยเสียงข้างมาก 3 ใน 4 ของผู้ที่มาประชุมและออกเสียง และคิด ตามจำนวนหุ้นได้ 2 ใน 3 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดเช่นนี้ จะกำหนดข้อความตามที่ผู้เป็น ประธานเสนอไว้เป็นข้อบังคับของบริษัทได้หรือไม่ เพราะเหตุ

แนวคำตอบ

ป.พ.พ. มาตรา 1168 วรรค 3 บัญญัติว่า “อนึ่งท่านห้ามมิให้ผู้เป็นกรรมการประกอบ การค้าขายใดๆ อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นแข่งขันกับการค้าขายของบริษัทนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือประโยชน์ผู้อื่น....ฯลฯ โดยมีได้รับความยินยอมของที่ประชุม ใหญ่ของผู้ถือหุ้น”

วินิจฉัย ตามปัญหาจะกำหนดข้อความตามที่ผู้เป็นประธานเสนอดังกล่าวไว้ในข้อ บังคับของบริษัทไม่ได้ เพราะขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมายอย่างชัดแจ้ง เพราะกฎหมาย บัญญัติให้ได้รับความยินยอมจากที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นเท่านั้น

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1168 มาตรา 1169

ข้อ 1. บริษัทพาณิชย์ จำกัด ค้าขายส่งน้ำตาลไปต่างประเทศ มีนายประดิษฐ์เป็นกรรมการผู้จัดการ นายวิษณุกับพวก 5 คนเป็นกรรมการ นายสุพจน์เป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง ในจำนวนผู้ถือหุ้น 30 คน ข้อบังคับของบริษัทมีว่ากรรมการผู้จัดการเท่านั้นมีหน้าที่จัดการกิจการของบริษัท ปรากฏว่าบริษัทได้รับความเสียหายเนื่องจากกรรมการผู้จัดการขายเชื่อน้ำตาลให้แก่ลูกค้าไปโดยไม่ได้ทำหลักฐานไว้และไม่มีหลักประกัน ทำให้เรียกเก็บเงินค่าน้ำตาลจากลูกค้าไม่ได้เป็นเงิน 50,000 บาท นอกจากนี้เงินสดในความครอบครองของกรรมการยังสูญหายไปอีก 150,000 บาท ทั้งนี้โดยนายประดิษฐ์มิได้ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง ส่วนกรรมการอื่นก็เพิกเฉย ดังนี้ นายสุพจน์จะมีสิทธิฟ้องกรรมการผู้ใดให้รับผิดชอบบ้างหรือไม่

ธงคำตอบ

ตามข้อบังคับของบริษัท กรรมการผู้จัดการมีหน้าที่จัดการกิจการของบริษัท ส่วนกรรมการอื่นไม่มีหน้าที่จัดการกิจการของบริษัท คงเป็นผู้แทนของบริษัทในฐานะที่บริษัทเป็นนิติบุคคลและมีหน้าที่ให้คำปรึกษาในการประชุมกรรมการแก่กรรมการผู้จัดการเท่านั้น บริษัทได้รับความเสียหายเนื่องจากนายประดิษฐ์กรรมการผู้จัดการขายสินค้าเชื่อให้แก่ลูกค้าไปโดยไม่ได้ทำหลักฐานและไม่มีหลักประกันทำให้เรียกเก็บเงินค่าน้ำตาลไม่ได้ และเงินสดในความครอบครองสูญหายไป อันเป็นการจัดการกิจการของบริษัทในความรับผิดชอบของนายประดิษฐ์กรรมการผู้จัดการที่จะต้องให้ความเอาใจใส่เพื่อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวังแต่นายประดิษฐ์มิได้กระทำเช่นนั้น นายประดิษฐ์จึงต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 วรรคแรก อนึ่ง การกระทำที่ทำให้บริษัทเสียหายมิได้อยู่ในข้อหนึ่งข้อใดที่กรรมการจะต้องรับผิดชอบร่วมกันตามมาตรา 1168 วรรคสอง นายวิษณุกับกรรมการอื่นจึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับนายประดิษฐ์ด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1980/2519) เมื่อกรรมการผู้จัดการทำความเสียหายแก่บริษัท และกรรมการอื่นเพิกเฉย นายสุพจน์ผู้ถือหุ้นมีสิทธิฟ้องนายประดิษฐ์กรรมการผู้จัดการได้ตามมาตรา 1169 แต่ไม่มีสิทธิฟ้องนายวิษณุกับกรรมการอื่น เพราะนายวิษณุกับกรรมการอื่นไม่ต้องรับผิดชอบ

คำตอบต้องอ้างตัวบทประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 และ 1169

ข้อ 2. เอกเป็นกรรมการคนเดียวของบริษัทหนึ่ง เพื่อแบ่งเบาภาระเอกจึงมอบอำนาจให้โทเป็นผู้จัดการแทน ต่อมาโทดำเนินการค้ามีสภาพอย่างเดียวกัน และแข่งขันกับบริษัท ดังนี้ขอให้ท่านวินิจฉัยว่าเอกจะต้องรับผิดชอบต่อบริษัทหรือไม่

แนวคำตอบ

ตามปัญหาเป็นเรื่องผู้แทนของกรรมการทำการค้ามีสภาพอย่างเดียวกัน และเป็น การแข่งขันกับกิจการของบริษัท ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 1168 วรรคสาม วางหลักว่า ห้ามกรรมการประกอบการค้าขายใดๆ อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และ เป็นการแข่งขันกับการค้าขายของบริษัทนั้น.....

บทบัญญัติที่กล่าวมาข้างบนนี้ ให้ใช้บังคับตลอดถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนของกรรมการด้วย มาตรา 1169 ถ้ากรรมการทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทฯ จะฟ้องร้องเรียก เอาค่าสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีที่บริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้น คนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่ากล่าวก็ได้

วินิจฉัย ตามปัญหา เมื่อนายเอกมอบอำนาจให้นายโทเป็นผู้จัดการแทน จึงถือว่า นายโทเป็นผู้แทนของกรรมการ เมื่อนายโทดำเนินการค้ามีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และ เป็นการแข่งขันกับกิจการของบริษัท จึงขัดต่อบทบัญญัติ มาตรา 1168 วรรคท้าย นายเอก ซึ่งเป็นกรรมการจึงต้องรับผิดชอบต่อบริษัท ตามมาตรา 1169

สรุป นายเอกต้องรับผิดชอบบริษัท

ข้อ 3. แอบจิดเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทศรีสยามจำกัดซึ่งมีวัตถุประสงค์ค้าขายเพชรพลอย และอัญมณีต่าง ๆ ต่อมาแอบจิดได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริษัทจำกัดแห่งนี้โดยผู้ถือหุ้น ทั้งหลายไม่ทราบว่ามีบิดาซึ่งเป็นภรรยาของแอบจิดก็ได้เปิดร้านค้าขายเพชรพลอยและ อัญมณีมีค่าต่าง ๆ ในละแวกเดียวกับบริษัทศรีสยามจำกัดอยู่ก่อนแล้ว แอบจิดก็ได้ปฏิบัติ หน้าที่ของตนในฐานะกรรมการบริษัทด้วยความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างบุคคลผู้ค้าขาย ประกอบด้วยความระมัดระวังเป็นอย่างดี แต่บริษัทก็ยังขาดทุนเป็นเงิน 1 แสนบาท ใน ช่วงสามเดือนแรกของปี ต่อมาผู้ถือหุ้นทั้งหลายก็ทราบว่าภรรยาของแอบจิดมีกิจการค้า เพชรพลอยอันเป็นกิจการที่มีสภาพเป็นอย่างเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับกิจการของ บริษัทศรีสยามจำกัด จึงประสงค์จะฟ้องเรียกค่าเสียหายจากแอบจิด ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า แอบจิดจะต้องรับผิดชอบหรือไม่

ธงคำตอบ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1168 วรรคแรกบัญญัติว่า “ในอัน ที่จะประกอบกิจการของบริษัทนั้น กรรมการต้องใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างบุคคล ค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง” และมาตรา 1168 วรรคสามบัญญัติว่า “อนึ่ง ท่านห้ามมิให้ผู้เป็นกรรมการประกอบการค้าขายใดๆ อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และ เป็นการแข่งขันกับการค้าขายของบริษัทนั้นไม่ว่าประโยชน์ตนฤาเพื่อประโยชน์ผู้อื่น ฤา ไปเข้าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างค้าขายอื่นซึ่งประกอบกิจการมีสภาพเป็นอย่างเดียว

กันและแข่งขันกับกิจการของบริษัท โดยมีได้รับความยินยอมของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น”
มาตรา 1168 วรรคท้ายบัญญัติว่า “บทบัญญัติที่กล่าวมาข้างบนนี้ ให้ใช้บังคับ
ตลอดถึงบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนของกรรมการด้วย”

วินิจฉัย แอบจิดเป็นกรรมการของบริษัท ก็ได้ใช้ความเอื้อเพื่อสอดส่องอย่างบุคคล
ค้าขายประกอบด้วยความระมัดระวัง แอบจิดไม่ได้ประกอบกิจการแข่งขันกับบริษัทแต่
อย่างไรก็ดี กิจการที่ทำนั้นก็เป็นการของธิดา และธิดาก็ได้เปิดดำเนินกำรอยู่ก่อนแล้ว
แม้ธิดาจะเป็นภรรยาของแอบจิดก็ไม่ถือว่าธิดาเป็นผู้แทนของแอบจิดแต่อย่างไรก็ดี ผู้ถือหุ้น
ทั้งหลายจึงจะฟ้องเรียกค่าเสียหายจากแอบจิดไม่ได้

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1169

ข้อ 1 นายสีเป็นผู้ถือหุ้นหนึ่งในบริษัทโอเอ็นอีวันจำกัด นายสีทราบว่ามีการบริหารบริษัทบางคนทุจริตเบียดบังเงินของบริษัทไปเป็นส่วนตัวแต่กรรมการอื่น ๆ ก็ช่วยกันปกปิดเรื่องนี้ เพราะเห็นว่าอาจกระทบกระเทือนต่อการประกอบธุรกิจของบริษัท นายสีต้องการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่ง จึงมาปรึกษาท่าน ท่านจะให้คำแนะนำแก่นายสีอย่างไร

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย ป.พ.พ. มาตรา 1169 บัญญัติว่า “ถ้ากรรมการทำให้เกิดเสียหายแก่บริษัทฯ จะฟ้องร้องเรียกเอาสินไหมทดแทนแก่กรรมการก็ได้ หรือในกรณีที่บริษัทไม่ยอมฟ้องร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดจะเอาคดีนั้นขึ้นว่าก็ได้

วินิจฉัย การที่กรรมการบริษัทบางคนทุจริตเบียดบังเงินของบริษัท ถือได้ว่าบริษัทได้รับความเสียหาย แต่กรรมการอื่น ๆ ก็ช่วยกันปกปิดเรื่องนี้ ข้าพเจ้าก็จะแนะนำนายสีให้ฟ้องกรรมการที่ทุจริตได้ โดยให้นายสีฟ้องแทนบริษัทเรียกค่าสินไหมทดแทน ตามหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้น

ตัวอย่างกำหนดมาตรการ 1172

ข้อ 1. บริษัทจำกัดแห่งหนึ่งมีทุนจดทะเบียน 4 ล้านบาท แบ่งออกเป็น 400 หุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 10,000 บาท ดำเนินธุรกิจมาได้ 3 ปีเศษ จนมีทุนสำรองนับได้ 2 แสนบาท ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2523 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก บริษัทจำกัดแห่งนี้ขาดทุนเป็นเงิน 1 ล้าน 5 แสนบาท และในปีต่อมายังขาดทุนอีก 5 แสนบาท ดังนี้ ถ้าท่านเป็นกรรมการของบริษัทจะต้องปฏิบัติอย่างไร.

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย มาตรา 1172 ป.พ.พ. วางหลักว่า “ถ้าบริษัทขาดทุนลงถึงกึ่งจำนวนต้นทุน กรรมการจะต้องเรียกประชุมวิสามัญทันทีเพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบการที่ขาดทุนนั้น”

วินิจฉัย บริษัทจำกัดแห่งนี้มีทุนจดทะเบียน 4 ล้านบาท เมื่อปี พ.ศ. 2523 บริษัทขาดทุน 1 ล้าน 5 แสนบาท และในปีต่อมายังขาดทุนอีก 5 แสนบาท รวมขาดทุนมาแล้ว 2 ล้านบาทจึงเท่ากับขาดทุนถึงกึ่งจำนวนต้นทุน ดังนั้นกรรมการบริษัทจะต้องเรียกประชุมวิสามัญทันที เพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงการขาดทุนนั้น

สรุป ถ้าข้าพเจ้าเป็นกรรมการของบริษัท ข้าพเจ้าจะเรียกประชุมวิสามัญเพื่อชี้แจงให้ผู้ถือหุ้นได้ทราบถึงการขาดทุนนั้น.

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1175

ข้อ 1. บริษัทอินจันจำกัด สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ปรากฏตามบัญชีบดุลว่า บริษัทขาดทุนลงถึงถึงจำนวนต้นทุน กรรมการบริษัทจึงได้เรียกประชุมวิสามัญในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2526 และได้ส่งคำบอกกล่าวนัดเรียกประชุมใหญ่ไปยังผู้ถือหุ้นทุกคน โดยเฉพาะนายทองซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดตราด กรรมการได้ส่งจดหมายไปยังนายทองเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2526 นายทองได้รับจดหมาย เมื่อวันที่ 15 กันยายน จึงไม่มาประชุมเพราะเข้าใจว่า ตามกฎหมายบริษัทจะต้องส่งคำบอกกล่าวนัดเรียกประชุมใหญ่เป็นจดหมายไปรษณีย์ลงทะเบียนไปถึงผู้ถือหุ้นทุกคน ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่าการส่งคำบอกกล่าวเรียกประชุมวิสามัญครั้งนี้ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

แนวคำตอบ

ป.พ.พ. มาตรา 1175 บัญญัติว่า “คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ทุกราวนั้นให้ลงพิมพ์โฆษณาอย่างน้อยสองคราวในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ฉบับหนึ่ง ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หรือส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้ถือหุ้นทุกคน บรรดามีชื่อในทะเบียนของบริษัทก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน”

วินิจฉัย ตามปัญหา การที่กรรมการของบริษัทได้นัดประชุมวิสามัญในวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2526 และได้มีจดหมายไปยังนายทอง เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2526 ซึ่งเป็นวันก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน การส่งคำบอกกล่าวจึงชอบด้วยหลักกฎหมายมาตรา 1175 เพราะกฎหมายมิได้บังคับว่าจะต้องให้ถึงผู้ถือหุ้นก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ผู้ถือหุ้นจะได้รับคำบอกกล่าวในวันใดหาเป็นข้อสำคัญไม่ และการส่งทางไปรษณีย์นั้นกฎหมายก็ไม่ได้บังคับว่าจะต้องลงทะเบียน

ดังนั้น คำบอกกล่าวนัดประชุมวิสามัญ ครั้งนี้ จึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 384/2506 หนังสือคำบรรยายของ ศ.ประภาศน์ อวยชัย หน้า 271-272)

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1176 ประกอบมาตรา 1178 และ 1195

ข้อ 1. กรรมการบริษัทธุรกิจจำกัดเห็นสมควรเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อพิจารณาเรื่องซื้อรถยนต์ไว้ใช้ในกิจการของบริษัท คำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย ได้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ที่ประชุมใหญ่ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้บริษัทซื้อรถยนต์จำนวน 10 คัน เพื่อใช้ในกิจการของบริษัทได้ตามที่กรรมการผู้จัดการเสนอปรากฏว่าในการประชุมใหญ่นั้นมีผู้ถือหุ้น 80 คน เข้าร่วมประชุม นับจำนวนหุ้นได้ 1 ใน 4 แห่งทุนของบริษัท ผู้ถือหุ้นนอกนั้นไม่มาประชุมและมีบุคคลอื่นซึ่งไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นแต่เป็นตัวแทนของบริษัทต่าง ๆ ที่เสนอขายรถยนต์รวม 10 คัน เข้าร่วมประชุมออกความเห็นและออกเสียงลงคะแนนด้วย วันรุ่งขึ้นนายแดงผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้มาประชุมได้ร้องต่อศาลขอให้เพิกถอนอนุมัติที่ประชุมใหญ่ ดังนั้น มติที่ประชุมใหญ่เรื่องซื้อรถยนต์ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และนายแดงผู้ถือหุ้นมีสิทธิร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่อ้างกล่าวหรือไม่

แนวคำตอบ

ตามกฎหมายผู้ถือหุ้นของบริษัทธุรกิจจำกัดเท่านั้น มีสิทธิเข้าประชุมใหญ่บุคคลอื่นไม่มีสิทธิเข้าประชุมใหญ่ เพราะต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1176 ถึงแม้ว่าการประชุมใหญ่วิสามัญนั้น มีผู้ถือหุ้นมาประชุมนับจำนวนหุ้นได้ 1 ใน 4 แห่งทุนของบริษัทอันเป็นองค์ประชุมตามมาตรา 1178 และที่ประชุมลงมติเป็นเอกฉันท์แต่เนื่องจากมีบุคคลอื่นมิใช่ผู้ถือหุ้นเข้าร่วมประชุมออกความเห็นและออกเสียงลงคะแนนด้วย มติที่ประชุมใหญ่เรื่องซื้อรถยนต์จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อนายแดงผู้ถือหุ้นร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่อ้างกล่าวภายใน 1 เดือน นับแต่วันลงมติ ย่อมมีสิทธิทำได้ตามมาตรา 1195 (คำพิพากษาฎีกาที่ 89/2512)

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1179

ข้อ 1. ประธานกรรมการบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง ได้เรียกประชุมวิสามัญ อันเนื่องมาจากผู้ถือหุ้นซึ่งมีจำนวนหุ้นรวมกันได้ถึงหนึ่งในห้าแห่งจำนวนหุ้นของบริษัท ได้ร้องขอให้เรียกประชุม แต่เมื่อถึงเวลานัดประชุมแล้ว ผู้ถือหุ้นก็ยังมาไม่ครบเป็นองค์ประชุม ประธานกรรมการจึงได้ส่งเลื่อนการประชุมออกไปหนึ่งชั่วโมง เมื่อครบหนึ่งชั่วโมงแล้ว เลขานุการในที่ประชุมได้รายงานว่ามีผู้ถือหุ้นยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานกรรมการซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมจึงได้สั่งให้เปิดประชุม และได้ปรึกษากิจการของบริษัท และได้มีการเลือกผู้สอบบัญชีขึ้นใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างลงด้วย ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า การประชุมใหญ่วิสามัญครั้งนี้จะชอบด้วยหลักกฎหมายหรือไม่

แนวคำตอบ

การประชุมวิสามัญครั้งนี้ไม่ชอบด้วยหลักกฎหมายเพราะเป็นการประชุมใหญ่ที่เรียกประชุมเพราะผู้ถือหุ้นได้ร้องขอ เมื่อผู้ถือหุ้นยังไม่ครบองค์ประชุม จนล่วงเวลานัดนั้นไปแล้วถึงหนึ่งชั่วโมง จำนวนผู้ถือหุ้นยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุม มาตรา 1179 บัญญัติว่า ให้เลิกประชุม แต่ประธานกรรมการซึ่งเป็นประธานในที่ประชุมได้สั่งให้เปิดประชุม และได้ปรึกษากิจการงานของบริษัทและได้เลือกผู้สอบบัญชีขึ้นใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างลงด้วยการประชุมครั้งนี้จึงไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย

ข้อ 2. เนื่องจากบริษัทคัดลอกเล็กเซอร์อาจารย์ จำกัด มีเรื่องที่จะต้องขอความเห็นชอบเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของบริษัทหลายเรื่อง กรรมการบริษัทจึงเรียกประชุมวิสามัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1172 โดยลงพิมพ์โฆษณาคำบอกกล่าวเรียกประชุมตามมาตรา 1175 แจ้งให้ผู้ถือหุ้นทุกคนทราบ ในวันนัดประชุม เมื่อถึงกำหนดเวลาประชุมแล้ว ปรากฏว่าจำนวนผู้ถือหุ้นซึ่งมาเข้าประชุมยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุม ที่ประชุมได้รอผู้ถือหุ้นที่ยังไม่มาเป็นเวลา 2 ชั่วโมง ก็ไม่มีผู้ใดมาอีก ประธานที่ประชุมเห็นว่าได้โฆษณาคำบอกกล่าวนัดประชุมให้ผู้ถือหุ้นทราบตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1175 ถูกต้องแล้ว และมีผู้ถือหุ้นมาเป็นจำนวนมากพอประชุมปรึกษากิจการได้ จึงสั่งให้ดำเนินการประชุมไปเมื่อเลิกประชุมแล้ว นายปรีชา ผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุม แพ้คดีในเรื่องหนึ่งของที่ประชุม จึงยื่นคำร้องต่อกรรมการของบริษัทคัดค้านว่า การประชุมของบริษัทไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมติของที่ประชุมก็ไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย

ท่านเห็นด้วยกับคำร้องคัดค้านของนายปรีชาหรือไม่ เพราะเหตุใด

(หมายเหตุ บริษัทมิได้ทำข้อบังคับไว้เป็นอย่างอื่นนอกเหนือไปจากที่กฎหมายบัญญัติไว้)

แนวคำตอบ

ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับคำคัดค้านของนายปรีชา เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ มาตรา 1179 บัญญัติว่า “การประชุมใหญ่เรียกนัดเวลาใด เมื่อล่วงเวลาไปแล้ว ถึงชั่วโมงหนึ่งจำนวนผู้ถือหุ้นซึ่งมาเข้าประชุมยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุม ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1178 นั้นไซ้ร้ หากว่าการประชุมใหญ่นั้นได้เรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอ ท่านให้เลิกประชุม

ถ้าการประชุมใหญ่นั้นมิใช่ชนิดซึ่งเรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอไซ้ร้ ท่านให้เรียกนัดใหม่อีกคราวหนึ่งภายในสิบสี่วัน และการประชุมใหญ่ครั้งหลังนี้ท่านไม่บังคับว่าจำเป็นต้องครบองค์ประชุม”

การประชุมใหญ่ตามปัญหาเป็นการประชุมใหญ่ซึ่งเรียกนัดประชุมโดยบริษัท เมื่อจำนวนผู้ถือหุ้น ซึ่งมาเข้าประชุมยังไม่ครบถ้วนเป็นองค์ประชุม ประธานต้องสั่งให้เรียกนัดใหม่อีกคราวหนึ่งภายในสิบสี่วันการที่ประธานที่ประชุมให้ดำเนินการประชุมไปโดยผู้ถือหุ้นมาไม่ครบองค์ประชุม จึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการลงมติของที่ประชุมก็ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1178 บัญญัติว่า “ในการประชุมใหญ่ ถ้าไม่มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันแทนหุ้นได้ถึงจำนวนหนึ่งในสี่แห่งหุ้น ของบริษัทเป็นอย่างน้อยแล้ว ท่านว่าที่ประชุมอันนั้นจะปรึกษากิจการอันใดหาได้ไม่”

ข้อ 3 บริษัทพาณิชย์ จำกัด ไม่ได้กำหนดข้อบังคับการประชุมใหญ่ไว้ ต่อมาบริษัทมีความจำเป็นจะต้องประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น จึงมีหนังสือเรียกนัดประชุมใหญ่พร้อมทั้งส่งหัวข้อประชุมไปให้ผู้ถือหุ้นทราบ และกำหนดนัดวันประชุมวันที่ 10 มีนาคม 2534 เวลา 10.00 น. ณ บริษัทพาณิชย์ จำกัด ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2534 เวลา 10.00 น. ประธานที่ประชุมสั่งเรียกประชุม ปรากฏว่าผู้ถือหุ้นของบริษัทซึ่งมีจำนวน 120 คน มาประชุมเพียง 20 คน ประธานที่ประชุมจึงแจ้งแก่ที่ประชุมว่าเรื่องที่จะประชุมตามหัวข้อประชุมที่ส่งไปให้ผู้ถือหุ้นเป็นอันเลิกล้มและสั่งเลิกการประชุม เพราะเห็นว่าผู้ถือหุ้นไม่สนใจเรื่องที่จะประชุม นายนิติผู้ถือหุ้นคนหนึ่งที่มาประชุมคัดค้านว่าคำสั่งของประธานที่ประชุมไม่ชอบด้วยกฎหมาย ท่านเห็นด้วยกับนายนิติหรือไม่ เพราะเหตุใด

ธงคำตอบ

อ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1177, 1178 และ 1179

วินิจฉัย บริษัทพาณิชย์ จำกัด ไม่ได้กำหนดข้อบังคับการประชุมใหญ่ไว้ จึงต้องใช้ข้อบังคับการประชุมใหญ่ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1177 คือ ต้องมีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันแทนหุ้นได้ถึงจำนวนหนึ่งในสี่ ข้อเท็จจริงตามปัญหาปรากฏว่า ผู้ถือหุ้นจำนวน 120 คนมาประชุมเพียง 20 คน ไม่ถึงจำนวนหนึ่งในสี่ จึงประชุมปรึกษากิจการของบริษัทไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา

1178 เมื่อถึงกำหนดเวลานัดประชุมหากผู้ถือหุ้นมาประชุมรวมกันแทนหุ้นไม่ถึงจำนวนหนึ่งในสี่ ประธานที่ประชุมจะต้องรอให้ล่วงเวลานัดไปชั่วโมงหนึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1179 ปรากฏว่าประธานสั่งเรียกประชุมทันทีที่ถึงกำหนดเวลานัดโดยไม่รอเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อปรากฏว่าผู้ถือหุ้นมาไม่ถึงหนึ่งในสี่แทนที่ประธานจะให้เรียกนัดใหม่อีกภายในสิบสี่วันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1179 วรรคสอง เพราะเป็นการเรียกนัดประชุมโดยบริษัท ไม่ใช่เรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอ ประธานกลับสั่งให้เลิกการประชุมนั้นเสียเลย คำสั่งของประธานที่ประชุมใหญ่จึงมีชอบด้วยกฎหมาย ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับคำคัดค้านของนายนิติ

ข้อ 4. ประธานกรรมการบริษัทกรุงเทพประกันภัยจำกัด ได้นัดประชุมใหญ่สามัญประจำปีในวันที่ 6 มิถุนายน 2534 เวลา 10.00 น. ณ ที่ทำการบริษัท เมื่อถึงวันนัดผู้ถือหุ้นมาไม่ครบองค์ประชุม จนเวลาล่วงเลยไปถึง 11.30 น. ประธานในที่ประชุมจึงได้สั่งระงับการประชุมในวันนั้น และได้นัดประชุมใหม่ในวันที่ 20 มิถุนายน 2534 เวลา 09.00 น. แต่ผู้ถือหุ้นหลายคนได้คัดค้านว่า การนัดประชุมใหม่นี้ไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ถือหุ้น แต่ประธานกรรมการได้โต้แย้งว่า กรณีนัดประชุมใหม่นี้ไม่ต้องขอความยินยอมจากที่ประชุมแต่อย่างใด ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่า ข้ออ้างของฝ่ายใดชอบด้วยหลักของกฎหมาย

ธงคำตอบ

ข้ออ้างของประธานกรรมการชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1179 วรรคสอง เพราะเมื่อผู้ถือหุ้นมาไม่ครบองค์ประชุม จนล่วงเวลานัดไปถึงหนึ่งชั่วโมงแล้ว ถ้าการประชุมใหญ่นั้นมิใช่ชนิดซึ่งเรียกนัดเพราะผู้ถือหุ้นร้องขอไซ้ร่า่านให้เรียกนัดใหม่อีกคราวหนึ่งในสิบสี่วัน กรณีตามปัญหาประธานกรรมการเป็นผู้เรียกนัดประชุมใหญ่ แต่เมื่อถึงเวลานัดจนเวลาล่วงเลยไปถึงหนึ่งชั่วโมงครึ่ง ผู้ถือหุ้นก็ยังไม่ครบองค์ประชุมประธานกรรมการจึงมีสิทธิเรียกนัดใหม่อีกภายในสิบสี่วันโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากที่ประชุม เพราะมิใช่เป็นกรณีเลื่อนการประชุมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1181

ข้อ 5. บริษัทจำกัดแห่งหนึ่งได้ขาดทุนลงถึงกึ่งจำนวนต้นทุน กรรมการบริษัทจึงได้เรียกประชุมวิสามัญ ในวันที่ 2 มกราคม 2532 เมื่อถึงวันนัดประชุม มีผู้ถือหุ้นมาประชุมกันรวมหุ้นได้ไม่ถึงหนึ่งในสี่ของทุนของบริษัท จนเวลาล่วงเลยไปหนึ่งชั่วโมงเศษ ผู้ถือหุ้นก็ยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานกรรมการจึงสั่งให้นัดเรียกประชุมใหญ่ ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2532 เลขานุการจึงได้มีหนังสือแจ้งไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนอีกเป็นครั้งที่สอง ครั้นถึงวันนัดประชุมผู้ถือหุ้นก็ยังไม่ครบองค์ประชุมอีก จนเวลาล่วงไปหนึ่งชั่วโมง ประธานกรรมการจึงได้เปิดการประชุม และแถลงให้ผู้ถือหุ้นได้ทราบถึงเรื่องที่บริษัท

ขาดทุน ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า การกระทำของประธานกรรมการ ชอบด้วยหลักกฎหมายหรือไม่.

แนวคำตอบ

การกระทำของกรรมการไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย เพราะตามมาตรา 1179 วรรค 2 ได้บัญญัติให้เรียกนัดใหม่อีกคราวหนึ่งในสิบสี่วัน.....” แต่ประธานกรรมการได้สั่งเรียกนัดใหม่เกินระยะเวลาสิบสี่วัน การเรียกนัดประชุมในครั้งที่สองนี้ จึงไม่ชอบด้วยหลักกฎหมายในมาตรา 1179 วรรคสอง

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1185

ข้อ 1. บริษัท เบญจวรรณ จำกัด เรียกประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้น เพื่อเลือกตั้งซ่อมกรรมการที่ลาออกในการเลือกตั้งครั้งนั้นเป็นการลงคะแนนโดยวิธีเปิดเผย นายอ่องผู้ถือหุ้นคนหนึ่งซึ่งมีหุ้น 50 หุ้น ได้รับเลือกเป็นกรรมการและในการลงคะแนนนั้นนายอ่องได้ลงคะแนนเลือกตนเองเป็นกรรมการด้วย นายโป่งกรรมการบริษัทผู้หนึ่งซึ่งมิได้เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นเนื่องจากเดินทางไปต่างประเทศ และได้เดินทางกลับมาหลังจากนายอ่องได้รับมอบอำนาจจากบริษัทให้นำเรื่องเพิ่มกรรมการตามมติที่ประชุมใหญ่นั้นไปจดทะเบียนแล้ว 15 วัน นายโป่งจึงมาร้องคัดค้านต่อบริษัทว่าการเลือกตั้งไม่ชอบ เนื่องจากนายอ่องมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในมตินั้น จึงไม่มีสิทธิลงคะแนนให้ตนเอง จึงให้บริษัทเลือกตั้งกรรมการใหม่ หากท่านเป็นที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทเบญจวรรณจำกัด ท่านจะให้คำแนะนำแก่นายโป่งอย่างไร.

แนวคำตอบ

จะให้คำแนะนำว่าการเลือกตั้งกรรมการของบริษัท ผู้ถือหุ้นมีสิทธิลงคะแนนให้ตัวเองได้ในกรณีผู้ถือหุ้น คือนายอ่อง เลือกตนเองเป็นกรรมการเป็นเพียงแต่ส่วนได้เสียตามธรรมดา หากใช้ส่วนได้เสียเป็นพิเศษตามความหมายของมาตรา 1185 ไม่ เพราะการตั้งกรรมการเป็นวิธีการจัดการของบริษัทจำกัดที่ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา 1144, 1151 มิใช่เป็นเรื่องส่วนตัวของนายอ่องผู้ถือหุ้นโดยเฉพาะ นายอ่องมีสิทธิลงคะแนนเลือกตนเองเป็นกรรมการได้ และเมื่อไม่ปรากฏว่าการเลือกตั้งกรรมการเพิ่ม ผิดต่อข้อบังคับของบริษัท จะถือว่านายอ่องใช้สิทธิโดยไม่สุจริตไม่ได้ มติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของบริษัทเบญจวรรณ จำกัด ตั้งให้นายอ่องเป็นกรรมการบริษัท จึงชอบด้วยกฎหมาย

(ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 1246/2520)

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1190

ข้อ 1. ในการประชุมใหญ่วิสามัญของบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง เพื่อพิจารณาเรื่องซื้อที่ดินของนายจันทร์ผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง ก่อนที่จะมีการลงมติ นายแสง, นายสี และนายใส ผู้ถือหุ้นสามคนได้ร้องขอให้ลงคะแนนลับเพราะเห็นว่าการลงมติครั้งนี้ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับแต่ นายแดงและนายดำไม่เห็นด้วย จึงได้ถกเถียงกันในเรื่องนี้ ประธานในที่ประชุมจึงได้ขอมติจากที่ประชุมนั้น ที่ประชุมได้ลงมติโดยเสียงข้างมากให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย ประธานในที่ประชุมจึงสั่งให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย ดังนั้น ให้ท่านวินิจฉัยว่า คำสั่งของประธานในที่ประชุมนั้นชอบด้วยหลักกฎหมายหรือไม่

แนวคำตอบ

คำสั่งของประธานในที่ประชุมไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1190 บัญญัติว่า “ในการประชุมใหญ่ใดๆ ข้อมติอันเสนอให้ลงคะแนน ท่านให้ตัดสินด้วยวิธีชুমมือ เว้นแต่เมื่อก่อนหรือในเวลาแสดงผลแห่งการชুমมือนั้น จะได้มีผู้ถือหุ้นสองคนเป็นอย่างน้อยติติจกร้องขอให้ลงคะแนนลับ”

ตามปัญหานี้ก่อนที่ประชุมจะได้ลงมติ นายแสง, นายสี และนายใสผู้ถือหุ้นสามคนได้ร้องขอให้ลงคะแนนลับ ประธานในที่ประชุมก็ต้องสั่งให้ลงคะแนนลับ ประธานในที่ประชุมจะไปขอมติจากที่ประชุมใหญ่อีกไม่ได้ แม้จะมีการถกเถียงกันในเรื่องลงคะแนนก็ตามคำสั่งของประธานในที่ประชุมจึงไม่ชอบด้วยหลักของกฎหมาย

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1195

ข้อ 1. คณะกรรมการบริษัทจำกัดแห่งหนึ่ง ได้จัดทำรายงานการประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น ขึ้นมาฉบับหนึ่ง อันเป็นความเท็จ เนื่องจากมิได้มีการประชุมกันจริง และในรายงานนั้น ได้มีมติแต่งตั้งนายเทียมและนายจำลองเป็นกรรมการผู้จัดการ คณะกรรมการได้นำมติดังกล่าวไปจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1157 นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนให้โดยสุจริต หลังจากนั้นนายเทียมและนายจำลองก็ได้จัดการบริษัทจำกัด สืบมาเป็นเวลาสามเดือนกว่าแล้ว นายเด่นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งจึงทราบความจริงทั้งหมด จึงยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลเพิกถอนมติดังกล่าว นายเทียมและนายจำลองยื่นคำคัดค้านว่า นายเด่นมิได้ยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนมตินั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1195 จึงหมดสิทธิขอให้เพิกถอน ขอให้ศาลยกคำร้องของนายเด่น ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่า ข้อคัดค้านของนายเทียมและนายจำลองรับฟังได้หรือไม่

ธงคำตอบ

ข้อคัดค้านของนายเทียมและนายจำลองรับฟังไม่ได้ เพราะกรณีดังกล่าวมิใช่เป็น เรื่องที่ประชุมใหญ่นั้นได้นัดเรียก หรือได้ประชุมกันหรือลงมติฝ่าฝืนบทบัญญัติในลักษณะนี้ หรือฝ่าฝืนข้อบังคับของบริษัท แต่เป็นเรื่องที่มีได้มีการประชุมกันเลย จึงไม่อยู่ในบังคับ ของมาตรา 1195 ดังนั้นแม้นายเด่นจะร้องขอเกินหนึ่งเดือน ศาลก็ชอบที่จะต้องรับคำร้อง ของนายเด่นไว้พิจารณา

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1201

ข้อ 1. บริษัทแสงจันทร์ จำกัด มีทุนดำเนินการ 100,000 บาท แบ่งเป็น 100 หุ้น ๆ ละ 1,000 บาท งบดุลในรอบปีที่ผ่านมา ปรากฏว่าบริษัทได้กำไร 100,000 บาท คณะกรรมการบริษัท จึงลงมติให้แบ่งเงินปันผลเพียง 50,000 บาท แก่บรรดาผู้ถือหุ้นทั้งหลายของบริษัท ส่วนที่เหลือ 50,000 บาท ให้เก็บไว้เป็นทุนสำรองของบริษัท ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง ขอให้ท่านวินิจฉัย การกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการบริษัทถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย ม. 1201 การจ่ายเงินปันผลต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น
วินิจฉัย ตามปัญหาที่ การกระทำของคณะกรรมการบริษัทไม่ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยหลักการจ่ายเงินปันผล เพราะกฎหมายบัญญัติว่าการจ่ายเงินปันผลนั้นต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น ดังนั้นการที่คณะกรรมการลงมติจ่ายเงินปันผลไปโดยไม่เรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเพื่อขอมติ นั้น จึงไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

สรุป การกระทำของคณะกรรมการบริษัทไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อ 2. บริษัทก้านยาวจำกัด จัดทะเบียนเรือนหุ้นไว้ 2 ล้านบาท มีข้อบังคับของบริษัทว่า บริษัทจะต้องกันเงินกำไรที่บริษัทหามาได้ไว้ 10% เป็นเงินทุนสำรองจนกว่าจะมีเงินทุนสำรอง 20% ของเงินทุนจดทะเบียนเมื่อสิ้นปี 2522 บริษัทมีเงินทุนสำรอง 340,000 บาท และมีกำไรอีก 100,000 บาท กรรมการบริษัทเห็นว่าบริษัทมีเงินทุนสำรองเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว จึงมีมติให้นำเงินกำไรและเงินทุนสำรองอีก 40,000 บาท มาจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหมด ในฐานะที่ท่านเป็นที่ปรึกษากฎหมายของบริษัท เห็นว่าการจ่ายเงินปันผลครั้งนี้เป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

แนวคำตอบ

ป.พ.พ. มาตรา 1201 วรรค 1 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ประกาศอนุญาตเงินปันผลนอกจากโดยมติของที่ประชุมใหญ่”

ป.พ.พ. มาตรา 1201 วรรค 3 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลจากเงินประเภทอื่นนอกจากเงินกำไร ถ้าหากบริษัทขาดทุนห้ามมิให้จ่ายเงินปันผลจนกว่าจะได้แก้ไขให้ขาดทุนเช่นนั้น”

ป.พ.พ. มาตรา 1202 วรรค 1 บัญญัติว่า “ทุกคราวที่แจกเงินปันผลบริษัทจะต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยหนึ่งในสี่สิบส่วนของจำนวนผลกำไรซึ่งบริษัทหามาได้จากกิจการของบริษัท จนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสี่สิบของจำนวนทุนของบริษัทหรือมากกว่านั้น แล้วแต่จะได้ตกลงกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท”

ตามปัญหา การจ่ายเงินปันผลของบริษัทก้านยาวจำกัด ไม่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการคือ

1. กรรมการบริษัทลงมติให้จ่ายเงินปันผลนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะจะจ่ายเงินปันผลได้ก็ต่อเมื่อมีมติที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นเท่านั้นที่จะอนุญาตประกาศได้ตามกฎหมายเว้นแต่เป็นการจ่ายเงินปันผลระหว่างกาล

2. มีการนำเงินทุนสำรองของบริษัทจำนวน 40,000 บาท มาจ่ายเป็นเงินปันผลเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะต้องนำเงินกำไรเท่านั้นมาจ่ายเป็นเงินปันผล

3. ไม่มีการกันเงินกำไรที่บริษัทหามาได้เป็นเงินทุนสำรองของบริษัทตามที่ข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดไว้

ดังนั้น ข้าพเจ้าในฐานะ ที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทจึงเห็นว่าการจ่ายเงินปันผลของบริษัทตั้งนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุผลและหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1202

ข้อ 1. ข้อบังคับของบริษัทชั้นใดก็ตามที่กำหนดไว้ว่า “ก่อนแบ่งเงินปันผลทุกครั้ง ให้บริษัทหักไว้เป็นทุนสำรองร้อยละ 4 ของกำไรทั้งหมด จนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึง 1 ใน 15 ของจำนวนทุนของบริษัท” กรรมการบริษัทได้เรียกประชุมบรรดาผู้ถือหุ้นเพื่อลงมติเกี่ยวกับการที่บริษัทจะจ่ายเงินปันผลกลางปี ที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติธรรมดาให้จ่ายเงินปันผลได้ โดยให้บริษัทหักเงินไว้เป็นทุนสำรองเท่าที่ข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เสียก่อน กรรมการบริษัทก็ได้ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่นี้ ขอให้ท่านวินิจฉัยว่าการจ่ายเงินปันผลของบริษัทครั้งนี้ เป็นการถูกต้องตามหลักกฎหมายหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ป.พ.พ.มาตรา 1202 บัญญัติว่า “ทุกคราวที่แจกเงินปันผลบริษัทต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยหนึ่งในสี่สิบส่วนของจำนวนผลกำไร ซึ่งบริษัททำมาหาได้จากกิจการของบริษัทจนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสิบของจำนวนของทุนของบริษัทหรือมากกว่านั้น แล้วแต่จะได้ตกลงกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท”

จากบทบัญญัติของมาตรา 1202 นี้จะเห็นได้ว่า ทุกคราวที่แจกเงินปันผล บริษัทต้องจัดสรรเงินกำไรนั้นไว้เป็นทุนสำรองเสียก่อนอย่างน้อยหนึ่งในสี่สิบส่วน หรือร้อยละห้าของผลกำไร ซึ่งบริษัททำมาหาได้ จนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสิบของจำนวนทุนของบริษัทหรือมากกว่านั้น แล้วต่อข้อบังคับของบริษัทจะได้กำหนดไว้

วินิจฉัย ตามปัญหาการที่ข้อบังคับของบริษัทกำหนดให้จัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองร้อยละสี่ของกำไรทั้งหมด จึงเป็นการต่ำกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ เพราะกฎหมายกำหนดไว้ว่าต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยร้อยละห้าของจำนวนผลกำไรที่บริษัททำมาหาได้ ข้อบังคับนี้จึงขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย และเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ข้อบังคับนี้จึงตกเป็นโมฆะ (ตามมาตรา 151 ป.พ.พ.)

เมื่อบริษัทต้องการจ่ายเงินปันผลกลางปีก็ย่อมทำได้ โดยขออนุมัติต่อที่ประชุมใหญ่ เมื่อที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นอนุมัติก็จ่ายเงินปันผลได้แต่ต้องหักไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยร้อยละห้าของจำนวนผลกำไรที่บริษัททำมาหาได้เสียก่อน แต่การที่บริษัทได้หักเงินกำไรไว้เป็นทุนสำรองร้อยละสี่ตามข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้นั้น เป็นการไม่ชอบตามหลักของกฎหมาย

ข้อ 2. บริษัทไทยพัฒนาจำกัด มีทุนจดทะเบียนหนึ่งล้านบาท แบ่งเป็นหนึ่งหมื่นหุ้น มูลค่าหุ้นละหนึ่งร้อยบาท งบดุลในรอบปีที่ผ่านมามีกำไรสุทธิ สามแสนบาท คณะกรรมการจึงขอมติจากที่ประชุมใหญ่ เพื่อขออนุญาตจ่ายเงินปันผล ที่ประชุมใหญ่

ได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้จ่ายเงินปันผลได้หุ้นละสามสิบบาท ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่ามติ
ของที่ประชุมใหญ่ในเรื่องอนุญาตให้จ่ายเงินปันผลถูกต้องตามหลักกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ

มติของที่ประชุมใหญ่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะการจ่ายเงินปันผลทุกคราว บริษัท
ต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อยหนึ่งในสี่สิบส่วนของจำนวนผลกำไร แต่ตาม
ปัญหาที่ประชุมใหญ่ ผู้ถือหุ้นได้ลงมติให้จ่ายเงินปันผลหุ้นละสามสิบบาท เมื่อบริษัท
ไทยพัฒนา จำกัด มีหุ้นอยู่หนึ่งหมื่นหุ้น จึงต้องจ่ายเงินปันผลรวมทั้งหมดสามแสนบาท
บริษัทไม่ได้หักไว้เป็นทุนสำรองเลย มติดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายมาตรา 1202 ซึ่ง
บัญญัติว่า “ทุกคราวที่แจกเงินปันผล บริษัทต้องจัดสรรเงินไว้เป็นทุนสำรองอย่างน้อย
หนึ่งในสี่สิบส่วนของจำนวนผลกำไร ซึ่งบริษัททำมาหาได้จากกิจการของบริษัท.....”

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1220

ข้อ 1. กรรมการบริษัทได้ประชุมกันและลงมติเป็นเอกฉันท์ตกลงให้บริษัทเพิ่มทุนโดยการออกหุ้นใหม่ สาเหตุเพราะเงินทุนของบริษัทไม่มีพอที่จะทำงานได้ ที่ประชุมไม่ได้กำหนดว่าหุ้นใหม่ที่ออกมานี้ให้ขายแก่ผู้ใด ในฐานะที่ท่านเป็นนักศึกษากฎหมาย ขอให้ท่านวินิจฉัยในเชิงอรรถกฎหมายว่า หุ้นใหม่ที่ออกนี้จะขายให้แก่ผู้ใด หรืออย่างไร

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย ม.1220 “บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น”

วินิจฉัย ตามปัญหา เนื่องจากการออกมติโดยคณะกรรมการ ฉะนั้นปัญหาเรื่องการเพิ่มทุนของบริษัทจึงใช้ไม่ได้มาตั้งแต่ต้น เพราะหลักกฎหมายบัญญัติไว้ว่า การเพิ่มทุนต้องเป็นมติพิเศษของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น

ข้อ 2. บริษัทจำกัดแห่งหนึ่งมีทุนจดทะเบียน 10 ล้านบาท แบ่งออกเป็น 100,000 หุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท ต่อมาบริษัทจำกัดแห่งนี้ขาดเงินหมุนเวียน ประธานกรรมการจึงได้หรือในที่ประชุมกรรมการ ที่ประชุมกรรมการได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้เพิ่มทุนของบริษัท โดยการออกหุ้นใหม่อีก 100,000 หุ้น โดยมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาทเท่าเดิม จากนั้นประธานกรรมการก็นำหุ้นที่ออกใหม่ทั้งหมดเสนอขายให้แก่บรรดาผู้ถือหุ้นทั้งหลายในบริษัทจำกัดแห่งนี้ตามสัดส่วนที่เขาถืออยู่ ดังนี้ ให้ท่านวินิจฉัยว่า การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดแห่งนี้ชอบด้วยหลักกฎหมายหรือไม่

แนวคำตอบ

ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1220 บัญญัติว่า “บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น”

จากมาตรานี้ จะเห็นได้ว่า การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดนี้ จะทำขึ้นได้ก็ด้วยการออกหุ้นใหม่ โดยมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้นเท่านั้น กรรมการของบริษัทจะประชุมกันเองในระหว่างกรรมการด้วยกันแล้วลงมติให้เพิ่มทุนของบริษัทจำกัดไม่ได้ เมื่อกรรมการของบริษัทจำกัดได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้เพิ่มทุนของบริษัทจำกัดโดยการออกหุ้นใหม่ การกระทำของกรรมการจึงไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย

สรุป การเพิ่มทุนของบริษัท จำกัด แห่งนี้ไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย

ข้อ 3. บริษัทรวมโชค จำกัด มีทุนสำรองตามกฎหมายอยู่ 10 ล้านบาท ต่อมาคณะกรรมการบริษัทประสงค์จะทำการค้าโครงการหนึ่ง แต่เงินทุนของบริษัทมีไม่พอเพียง คณะกรรมการบริษัทจึงเรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเพื่อขอมติพิเศษเรื่องเพิ่มทุน ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นได้มีมติพิเศษให้เพิ่มทุนอีก 10 ล้านบาท โดยให้โอนทุนสำรองตามกฎหมายที่มี

อยู่ดังกล่าวมาเป็นการชำระค่าหุ้นแทน ดังนี้ ขอให้ท่านวินิจฉัยว่า มติที่ออกมานี้จะถูกต้อง ตามกฎหมายหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย

มาตรา 1220 บริษัทจำกัดอาจเพิ่มทุนของบริษัทขึ้นได้ด้วยออกหุ้นใหม่โดยมติพิเศษ ของประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา 1222 ถ้าหากว่าที่ประชุมใหญ่มิได้วินิจฉัยไว้เป็นอย่างอื่นไซ้ บรรดาหุ้น ที่ออกใหม่นั้น ต้องเสนอให้แก่ผู้ถือหุ้นทั้งหลายตามส่วนจำนวนหุ้น ซึ่งเขาถืออยู่

คำเสนอเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้นทุก ๆ คนระบุจำนวนหุ้น ให้ทราบว่าผู้นั้นชอบที่จะซื้อได้กี่หุ้น และให้กำหนดวันว่า ถ้าพ้นวันนั้นไปมิได้มีคำสนอง มาแล้ว จะถือว่าเป็นอันไม่รับซื้อ

เมื่อวันที่กำหนดล่วงไปแล้วก็ดี หรือผู้ถือหุ้นได้บอกมาว่าไม่รับซื้อหุ้นนั้นก็ดี กรรมการ ต้องเอาหุ้นนั้นออกเสนอให้บุคคลภายนอกเข้าซื้อซื้อก็ได้

มาตรา 1228 มติพิเศษ ซึ่งอนุญาตให้เพิ่มทุนหรือลดทุนนั้น บริษัทต้องจดทะเบียน ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ลงมตินั้น

วินิจฉัย ตามปัญหา นี้ เมื่อบริษัทต้องการเพิ่มทุนคณะกรรมการบริษัทจึงเรียก ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น เพื่อขอมติพิเศษเรื่องเพิ่มทุน ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นมีมติพิเศษให้ เพิ่มทุน 10 ล้านบาท ซึ่งจะต้องนำมติพิเศษเรื่องเพิ่มทุนนี้ไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วัน นับแต่วันที่ได้ลงมตินั้นตามมาตรา 1228 เมื่อบริษัทมีมติพิเศษให้เพิ่มทุน บริษัทก็ต้อง ออกหุ้นใหม่ตามมาตรา 1220 และเสนอขายต่อไปตามมาตรา 1222 ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือ หุ้นจะออกมติพิเศษโดยให้นำเงินทุนสำรองมาชำระหนี้ค่าหุ้นไม่ได้ เพราะขัดกับหลัก กฎหมายดังกล่าวข้างต้น

สรุป มติพิเศษของบริษัทที่ออกมาตามปัญหานี้ขัดต่อหลักกฎหมาย

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1225

ข้อ 1. บริษัทจำกัด มีทุนของบริษัท 1,000,000 บาท มีทุนสำรอง 3,000,000 บาท กรรมการบริษัทได้เรียกประชุมเพื่อจะลดทุนของบริษัทให้เหลือ 200,000 บาท เพราะเห็นว่าทุนสำรองท่วมทุนของบริษัทแล้ว ที่ประชุมมีมติพิเศษให้ลดทุนลงได้มติพิเศษของที่ประชุมบริษัทครั้งนี้ชอบด้วย ป.พ.พ. ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัทหรือไม่

แนวคำตอบ

หลักกฎหมาย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1225 บัญญัติว่า “อันทุนของบริษัทนั้น จะลดลงไปให้ถึงต่ำกว่าจำนวนหนึ่งในสี่ของทุนเงินทั้งหมดหาได้ไม่”

ตามปัญหา บริษัทจำกัดมีทุนบริษัทหนึ่งล้านบาท บริษัทจะทำการลดทุนให้เหลือสองแสนบาท การลดทุนของบริษัทดังกล่าวเหลือต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของทุนบริษัท แม้ว่าทุนบริษัทจะมีทุนสำรองท่วมทุนของบริษัท แต่เนื่องจากทุนสำรองมิใช่ทุนของบริษัท ดังนั้นบริษัทจะลดทุนให้เหลือสองแสนบาทไม่ได้ ฉะนั้นมติพิเศษของที่ประชุมบริษัทฯ จึงไม่ชอบด้วย ป.พ.พ.ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท

ตัวอย่างคำถามมาตรา 1236

ข้อ 1. นายร่วม (ผู้ถือหุ้นของบริษัทปลอดภัยจำกัด) เป็นโจทก์ยื่นฟ้องบริษัทปลอดภัยจำกัดเป็นจำเลยขอให้เลิกบริษัท นายนำในฐานะกรรมการบริษัทได้ยื่นคำให้การต่อสู้คดี ต่อมานายร่วมกับนายนำตกลงกันทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันให้เลิกบริษัท ศาลได้พิจารณาพิพากษาตามยอม โดยหาได้ชี้ชัดข้อเท็จจริงว่า มีเหตุที่จะเลิกบริษัทตั้งฟ้องไม่ ต่อมานายฉลาด (ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งของบริษัท) และผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ ไม่ต้องการให้เลิกบริษัทจึงมาขอคำปรึกษาจากท่านในฐานะเป็นที่ปรึกษากฎหมาย ท่านจะให้คำปรึกษาอย่างไร

แนวคำตอบ

(ก) เนื่องจากการทำสัญญายอมความระหว่างนายร่วมกับนายนำให้เลิกบริษัทนั้น ถือได้ว่าก่อให้เกิดความเสียหายแก่นายฉลาดและผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการกระทำที่มีขอบด้วย ป.พ.พ. มาตรา 1194, 1236 (4) ที่ว่าการตกลงกันเลิกบริษัทต้องประชุมใหญ่ในมติให้เลิกบริษัท

(ข) โดยอาศัยหลักกฎหมายและเหตุผลข้างต้น ย่อมมีผลทำให้นายฉลาดและผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ มีสิทธิฟ้องคดีเพื่อปลดเปลื้องความเสียหายนั้นได้ กล่าวคือ แม้จะฟ้องขอให้เพิกถอนคำพิพากษตามยอมไม่ได้ ก็มีสิทธิฟ้องขอให้ศาลแสดงว่าคำพิพากษาในคดีนั้นไม่กระทบถึงสิทธิของนายฉลาด ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นและผู้ถือหุ้นคนอื่น ๆ ในอันที่จะให้บริษัทคงมีอยู่ต่อไป (ส่วนคำพิพากษตามยอมจะบังคับกันได้หรือไม่เป็นเป็นเรื่องระหว่างคู่กรณีที่ทำสัญญายอมความกัน)

ดังนั้น นายร่วมและนายนำซึ่งทำสัญญายอมความดังกล่าวไม่มีสิทธิที่จะขอจดทะเบียนเลิกบริษัทโดยอาศัยหลักกฎหมายและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นในข้อ (ก) และ (ข) (เทียบได้กับคำพิพากษาฎีกาที่ 223/2506)

ข้อ 2. บริษัทแสงทองจำกัด นายเงินเป็นกรรมการผู้จัดการ นายทองเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งซึ่งมีหุ้นจำนวนมากและผู้ถือหุ้นส่วนมากได้ให้ความไว้วางใจ นายทองแต่ผู้เดียวเห็นว่า บริษัทขาดทุนควรเลิก จึงฟ้องบริษัทแสงทองจำกัดขอให้ศาลสั่งเลิกบริษัทและนายเงินกรรมการผู้จัดการยื่นคำให้การต่อสู้คดีว่า บริษัทไม่ขาดทุนไม่มีเหตุที่ศาลจะสั่งเลิกบริษัท ผู้ถือหุ้นไม่มีอำนาจฟ้อง แต่ในที่สุดนายเงินกับนายทองตกลงกันยอมเลิกบริษัทและตั้งนายเพชรเป็นผู้ชำระบัญชี ศาลได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความและพิพากษาให้เป็นไปตามที่ยอมกันนั้นคดีไม่มีการสืบพยาน ศาลมิได้วินิจฉัยชี้ชัดข้อเท็จจริงว่ามีเหตุจะเลิกบริษัทได้ตามที่นายทองกล่าวอ้าง ดังนี้ นายเพชรผู้ชำระบัญชีมีสิทธิขอจดทะเบียนเลิกบริษัทแสงทองจำกัดหรือไม่

แนวคำตอบ

การตกลงกันเลิกบริษัทจะต้องประชุมใหญ่มีมติพิเศษให้เลิกบริษัทตามมาตรา 1194 และมาตรา 1236 (4) การที่นายเงินกรรมการผู้จัดการและนายทงผู้ถือหุ้นตกลงกันเพียง 2 คนให้เลิกบริษัทเป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย แม้การตกลงนั้นจะทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความในศาลและศาลพิพากษาให้เป็นไปตามนั้น แต่ศาลก็หาได้ชี้ข้อเท็จจริงว่ามีเหตุเลิกบริษัทไม่ นายเพชรผู้ชำระบัญชีไม่มีสิทธิที่จะขอจดทะเบียนเลิกบริษัทแสงทองจำกัด อันเป็นการทำความเสียหายแก่ผู้ถือหุ้นคนอื่น (คำพิพากษาฎีกาที่ 223/2506)

ตัวอย่างคำถามเกี่ยวกับเรื่องการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน, ห้างหุ้นส่วนจำกัด, บริษัทจำกัด

ข้อ 1 การชำระบัญชีคืออะไร

แนวคำตอบ ได้แก่การสะสางการงานของห้างหุ้นส่วน,บริษัท การชำระหนี้ที่ค้างชำระบุคคลภายนอก ตลอดจนจำหน่ายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วน,บริษัท

ข้อ 2 ผู้ใดเป็นผู้ชำระบัญชี

แนวคำตอบ ห้างหุ้นส่วน,บริษัท เมื่อเลิกกันเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย หุ้นส่วนผู้จัดการ หรือกรรมการของบริษัท ย่อมเข้าเป็นผู้ชำระบัญชี เว้นแต่มีข้อสัญญาของห้างหรือข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ไม่มีผู้ชำระบัญชี พนักงานอัยการ หรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้ศาลตั้งก็ได้ (ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1251)

ข้อ 3 เมื่อห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือบริษัทจำกัดได้เลิกกันแล้ว จะต้องปฏิบัติอย่างไร

แนวคำตอบ ผู้ชำระบัญชีต้องนำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันเลิกกัน โดยจะต้องระบุชื่อผู้ชำระบัญชีลงไปด้วยในเวลาจดทะเบียน (ตามมาตรา 1254)

ข้อ 4 อำนาจหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีมีประการใดบ้างในระยะแรกเมื่อห้างหุ้นส่วน, บริษัทเลิกกัน

แนวคำตอบ ดูมาตรา 1253, 1254, 1255, 1259

ข้อ 5 เมื่อการชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วน,บริษัท เสร็จลงแล้ว ผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ประการใด

แนวคำตอบ ดูมาตรา 1270, 1271

ข้อ 6 เมื่อชำระบัญชีเสร็จแล้ว หนี้สินต่าง ๆ ที่ยังค้างชำระอยู่ เจ้าหนี้ของห้าง ฯ หรือของบริษัท จะฟ้องเรียกได้หรือไม่

แนวคำตอบ ฟ้องเรียกได้แต่ต้องฟ้องภายในสองปีนับแต่วันจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี ซึ่งได้แก่วันที่นายทะเบียนส่งรับจดทะเบียนมิใช่วันเสนอขอจดทะเบียน

ข้อ 7 ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นบริษัท รามอินทรา จำกัด ได้ลงมติพิเศษให้เลิกบริษัท และตั้งนายดำรงและนายดำรงซึ่งมิได้เป็นกรรมการของบริษัทเป็นผู้ชำระบัญชี นายดำรงและนายดำรงจดทะเบียนเลิกบริษัทเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2540 ซึ่งกระทำตามที่กฎหมายกำหนด หลังจากนั้น นายดำรงและนายดำรงได้มีการชำระบัญชีจนเสร็จสิ้นเมื่อที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นได้อนุมัติรายงานการชำระบัญชีแล้ว นายดำรงและนายดำรงได้ยื่นขอจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีเมื่อ 10 สิงหาคม 2540 นายทะเบียนส่งรับจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีเมื่อ 15 สิงหาคม 2540 ต่อมาเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2542 นายนครเจ้าหนี้บริษัทเป็นโจทก์ฟ้องบริษัทรามอินทราจำกัดให้ชำระหนี้ 5 แสนบาทที่บริษัทเป็นหนี้ค่าซื้อสินค้าระหว่างดำเนินกิจการอยู่ นายดำรงและนายดำรงยื่นคำให้การแทนบริษัทต่อศาลว่าคดีขาดอายุความ เพราะไม่ฟ้องภายในสองปีนับแต่จดทะเบียนเลิกบริษัท นายนครโจทก์ได้คัดค้านว่านายดำรงและนายดำรงไม่มีอำนาจลงชื่อในคำให้การแทนบริษัทเพราะมิได้เป็นกรรมการบริษัท ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่าบุคคลใดมีอำนาจลงชื่อในคำให้การแทนบริษัท และคดีของนายนครโจทก์ขาดอายุความหรือไม่

เอกสารแนะนำ
กระบวนวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัทและสมาคม (LW 310)

ตำราที่ใช้ คำอธิบายเรียงมาตราวิชาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท
LW 310

ข้อสอบ อัตนัยล้วนจำนวน 3 ข้อ

วิธีศึกษา ต้องอ่านคำอธิบายเรียงมาตราให้เข้าใจ แล้วดูคำถามที่เกี่ยวกับมาตรานั้น ๆ
ในคำอธิบายเรียงมาตราภาคผนวกจะมีคำถามที่เคยออกข้อสอบในภาคต่าง ๆ มาแล้ว ให้
อ่านคำถามก่อนและลองตอบดูโดยเขียนลงบนกระดาษแล้วนำมาเทียบกับคำตอบว่าถูกต้อง
ตามหลักกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้ ห้ามอ่านคำตอบก่อน และจับเวลาด้วยว่าใช้เวลาเขียนคำตอบ
เป็นเวลาเท่าใด เมื่อสอบไล่นักศึกษาควรตอบข้อสอบให้เสร็จสิ้นก่อนหมดเวลาอย่างน้อย
ครึ่งชั่วโมง จะได้มีเวลาทบทวนคำตอบ

ตัวบทมาตราที่ควรศึกษามากเป็นพิเศษ

ได้แก่มาตราดังต่อไปนี้

มาตรา 1012 ในมาตรานี้จะต้องทราบว่ ลักษณะของสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน
สามัญสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดและสัญญาจัดตั้งบริษัทจำกัดเป็นอย่างไร โดยมีมาตรา
ที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 1012 ดังนี้ ถ้าเป็นเรื่องของสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญ มาตราที่เกี่ยวข้อง
คือมาตรา 1012 ประกอบกับมาตรา 1025 แต่ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดจะเป็นมาตรา 1012
ประกอบมาตรา 1077 ถ้าเป็นสัญญาจัดตั้งบริษัทจำกัดก็ต้องดูมาตรา 1012 ประกอบกับ
มาตรา 1096 และมาตรา 1097 ในมาตรา 1012 นี้ คำถามที่เคยออกข้อสอบ มักจะถามว่า ลงทุน
ร่วมกันแต่ได้ตกลงกันว่าให้หุ้นส่วนบางคน ไม่ต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดทุน หรือตกลงร่วมทุนกัน
โดยฝ่ายหนึ่งลงแรง อีกฝ่ายหนึ่งลงทรัพย์สิน ถ้ามีรายได้เท่าใดจะแบ่งกันคนละครึ่ง หรือข้อตกลง
ที่ว่าลงทุนร่วมกันโดยที่อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิรับเงินกำไร ตามส่วนที่ลงทุนก็ได้หรือจะเลือกเอา
ดอกเบี้ยจกเงินที่นำมาลงทุนก็ได้ ข้อตกลงดังกล่าวนี้จะเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือไม่

มาตรา 1021 ตามมาตรานี้ให้เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนจะต้องแต่งขอรายการ
ที่จดทะเบียนไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นจะ
จดทะเบียนหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดแล้ว จะต้องจดทะเบียนเสมอ

มาตรา 1022 เมื่อพิมพ์ข้อความที่จดทะเบียนลงในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว ถือว่าเป็นอันรู้แก่บุคคลทั่วไป ดังนั้น ถ้าหุ้นส่วนผู้จัดการได้ทำเกินขอบเขตอำนาจตามที่จดทะเบียนไว้จะมีผลอย่างไร หรือ หุ้นส่วนที่มีใช้หุ้นส่วนผู้จัดการ ถ้าได้เข้ามาจัดการห้างแล้วจะผูกพัน ห้างหุ้นส่วนหรือไม่

มาตรา 1023 ต้องเข้าใจว่า การถือเอาประโยชน์จากบุคคลภายนอกจากข้อความที่จดทะเบียน หรือจากข้อความในสัญญาหรือเอกสารนั้นหมายความว่าอย่างไร แต่บุคคลภายนอกถือเอาประโยชน์เช่นว่านั้นได้แล้วมีความหมายอย่างไร ตัวอย่างคำถาม เอก โท ตรี ตกลงตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด จดทะเบียนตั้งเสร็จแล้วโดยโทเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เอกเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ได้ส่งเงินลงหุ้นครบถ้วนแล้ว ส่วนโทและตรีเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดแต่ก่อนที่ประกาศข้อความนี้ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา โทได้จัดการห้างฯ ไปในทางธรรมดาการค้าขายของห้าง ดังนี้ เอก โท ตรี จะต้องรับผิดในหนี้นี้อย่างไร ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่มีเงินชำระหนี้

มาตรา 1025 ต้องรู้ว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนจะต้องรับผิดในหนี้สินของห้างอย่างไร

มาตรา 1026 สิ่งที่น่ามาลงหุ้นมีอะไรบ้าง หรือรับว่าจะลงหุ้นร่วมกัน แต่ไม่ยอมส่งมอบส่วนลงหุ้นมาเลย ผู้นั้นจะเป็นหุ้นส่วนหรือไม่

มาตรา 1028 การคิดค่าแรงงานมีวิธีคิดอย่างไร ถ้าลงหุ้นด้วยทรัพย์สินด้วย ลงด้วยแรงงานด้วย จะมีวิธีคิดทุนของผู้นั้นอย่างไร หุ้นส่วนจำพวกไหนที่ลงหุ้นด้วยแรงงานไม่ได้

มาตรา 1031 ถ้าหุ้นส่วนบางคนไม่ยอมส่งมอบส่วนลงหุ้นของตนมาเสียเลย หุ้นส่วนอื่น ๆ จะต้องดำเนินการอย่างไร หรือถ้าคำบอกกล่าวนั้นไม่ได้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนแต่ได้นำไปมอบให้ถึงตัว จะใช้ได้ตามมาตรานี้หรือไม่ หรือในคำบอกกล่าวมิได้มีคำว่า จะให้ออกจากหุ้นส่วนถ้าไม่ส่งส่วนลงหุ้นมา จะไล่หุ้นส่วนผู้นั้นออกจากห้างหุ้นส่วนได้หรือไม่ หรือถ้าไม่ยอมมอบส่วนลงหุ้นมาเลย จะใช้อำนาจศาลบังคับได้หรือไม่ หรือลงหุ้นด้วยทรัพย์สินและลงแรงด้วย แต่ไม่ส่งมอบทรัพย์สินมาเลย จะเข้ามาตรานี้หรือไม่ หรือส่งทรัพย์สินบางส่วนแล้ว ต่อมาถูกเรียกให้ส่งอีก แต่ไม่มีทรัพย์สินส่ง หุ้นส่วนคนอื่น ๆ จะไล่ออกจากความเป็นหุ้นส่วนได้หรือไม่

มาตรา 1032 การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญา หรือเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของห้าง ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน เว้นแต่มีข้อตกลงกันไว้ก่อนว่าให้ใช้เสียงเป็นอย่างอื่น เช่น ใช้เสียงข้างมาก ก็ต้องเป็นไปตามนั้น เช่น ตกลงเข้าหุ้นส่วนกัน 10 ปี ดำเนินการมาได้ 3 ปี ต้องการเลิกห้าง ก็ตกลงเลิกได้ถ้าทุกคนยินยอมพร้อมกัน แต่ถ้าไม่ได้ตกลงเลิกห้างกันไว้ ถ้าหุ้นส่วนบางคนต้องการเลิก แต่หุ้นส่วนอีกหลายคนไม่ต้องการเลิก ดังนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร จึงจะเลิกห้างได้

มาตรา 1033 ไม่ได้ตกลงให้ผู้ใดจัดการห้างหุ้นส่วน ใครจะมีอำนาจจัดการห้างหุ้นส่วนได้ ถ้าเกิดมีการทักท้วงในเรื่องของการจัดการ หุ้นส่วนคนที่ทักท้วง จะต้องร่วมรับผิดชอบในการขาดทุนหรือไม่ หรือถ้ามีกำไรจะมีสิทธิได้กำไรหรือไม่ หรือจะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ของห้างหรือไม่ หรือถ้าก่อนทำสัญญาได้บอกกล่าวการทักท้วงไปยังบุคคลภายนอกแล้ว ดังนั้นบุคคลภายนอกจะฟ้องหุ้นส่วนผู้ที่บอกกล่าวได้หรือไม่

มาตรา 1035 ได้ตกลงให้หุ้นส่วนหลายคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ดังนั้นหุ้นส่วนที่มีใช้หุ้นส่วนผู้จัดการได้จัดการห้างไปแล้ว จะผูกพันห้างหุ้นส่วนหรือไม่ หรือหุ้นส่วนที่มีใช้หุ้นส่วนผู้จัดการจะมีอำนาจทักท้วงในเรื่องการจัดการหรือไม่ หรือถ้าทักท้วงไปแล้วจะมีผลอย่างไรบ้าง หรือก่อนทำสัญญากันหุ้นส่วนที่มีได้มีอำนาจจัดการได้ทักท้วงไปยังบุคคลภายนอกผู้นั้นแล้ว แต่บุคคลภายนอกไม่ได้สนใจ ต่อมาในภายหลังจะฟ้องหุ้นส่วนที่ทักท้วงได้หรือไม่ หรือในระหว่างกันเองหุ้นส่วนผู้ที่ทักท้วงจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ถ้าการจัดการในคราวนั้นขาดทุน หรือในทางตรงกันข้ามถ้าการจัดการมีกำไร หุ้นส่วนที่ทักท้วงจะได้ส่วนแบ่งกำไรหรือไม่ การจัดการห้างนี้จะรวมถึงการฟ้องคดีหรือไม่ กล่าวคือ หุ้นส่วนผู้จัดการบางคนได้ลงชื่อฟ้องคดีคนเดียวโดยที่หุ้นส่วนผู้จัดการบางคนไม่ได้ลงชื่อด้วย การฟ้องคดีจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรือถ้ามีหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียวใครจะมีอำนาจทักท้วงในเรื่องการจัดการ และถ้าหุ้นส่วนคนหนึ่งทักท้วงแล้วเขาจะต้องรับผิดชอบในขาดทุนหรือไม่

มาตรา 1038 มาตรานี้ต้องศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรา 1066 ซึ่งมีข้อห้ามมากกว่า กล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนนอกจากจะห้ามหุ้นส่วนทุกคนประกอบการแข่งขันกับห้างแล้ว ยังห้ามหุ้นส่วนไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนอื่นอีกด้วย เช่น เอก โท ตรี ประกอบกิจการเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนกันแล้ว เอก โท ตรี ก็ยังมีสิทธิไปเข้าหุ้นส่วนร่วมกับผู้อื่นได้ แม้ว่าห้างหุ้นส่วนนั้นจะประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนที่ เอก โท ตรี เป็นหุ้นส่วนร่วมกันก็ตาม แต่ข้อสำคัญก็คือ เอก โท ตรี จะเป็นผู้จัดการหรือเป็นคนจัดการในห้างหุ้นส่วนอันใหม่ไม่ได้ เพราะถ้าไปจัดการก็เท่ากับว่าเป็นผู้ดำเนินการแข่งขันกับห้างนั่นเอง แต่ถ้าประกอบกิจการอย่างนั้นมาก่อนเข้าหุ้นแล้ว ก็ไม่ถือว่าแข่งขัน แต่ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนการประกอบกิจการอย่างนั้นมาก่อนแล้วมาเข้าหุ้นกับผู้อื่นอีก และดำเนินกิจการอย่างเดียวกันอาจถือว่าเป็นการแข่งขันได้ ถ้าก่อนจดทะเบียนได้มีการบังคับให้ถอนตัวออก และได้ตกลงว่าจะออกหรือเลิกกิจการของตน ต่อมาภายหลังไม่เลิก อาจถือว่าการประกอบกิจการแข่งขันได้ แม้ว่าได้ทำมาก่อนก็ตาม การฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายถ้ามีการฝ่าฝืนต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันทำการฝ่าฝืน ซึ่งก็มีปัญหาว่าถ้านับตั้งแต่อันทำการฝ่าฝืนเกินหนึ่งปีแล้วแต่หุ้นส่วนทั้งหลายเพิ่งจะทราบว่ามีการฝ่าฝืนต่อมาตรานี้ หุ้นส่วนทั้งหลายจะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน หรือเรียกเอาผลกำไรได้หรือไม่

มาตรา 1040 การชักนำบุคคลภายนอกมาเป็นหุ้นส่วนใหม่ ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน เว้นแต่จะได้มีข้อตกลงกันไว้ก่อนให้ใช้เสียงข้างมาก

มาตรา 1041 การโอนส่วนลงหุ้นของตนไปยังผู้อื่น ก็ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน ตามมาตรานี้เป็นการโอนส่วนที่เป็นทุนในการลงหุ้น มิใช่โอนกำไร

มาตรา 1042 ให้นำบทบัญญัติในเรื่องตัวแทนมาใช้บังคับกับความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับหุ้นส่วนทั้งหลาย เช่น หุ้นส่วนผู้จัดการต้องจัดการคำสั่งของหุ้นส่วนทั้งหลายตามมาตรา 807 ถ้าจัดการไปโดยฝ่าฝืนคำสั่งอาจต้องรับผิดชอบตามมาตรา 812 ถ้าจัดการเกินอำนาจ หุ้นส่วนทั้งหลายอาจให้สัตยาบันได้ตามมาตรา 823 เป็นต้น

มาตรา 1043 มาตรานี้มักจะถามว่า ถ้าหุ้นส่วนธรรมดาที่มีใช้หุ้นส่วนผู้จัดการได้จัดการห้างหุ้นส่วนไป จะผูกพันห้างหุ้นส่วนหรือไม่ หรือหุ้นส่วนผู้จัดการได้จัดการเกินขอบอำนาจของตนจะมีผลอย่างไร หรือหุ้นส่วนผู้จัดการได้จัดการไปโดยไม่สนใจคำทักท้วงของหุ้นส่วนที่มีอำนาจทักท้วงจะมีผลอย่างไร ซึ่งนักศึกษาจะต้องดูมาตรา 1053 และ มาตรา 1064 ประกอบมาตรา 1022 ด้วย

มาตรา 1044 “ส่วนลงหุ้น” ตามมาตรานี้ หมายถึงส่วนลงหุ้นที่ได้ส่งมอบไปแล้วจริง ๆ

มาตรา 1049 การถือสิทธิเอาจากบุคคลภายนอก จะต้องมิใช่ของหุ้นส่วนคนนั้นในกิจการค้าขาย เช่น เอก โท ตรี เป็นหุ้นส่วนกันไม่ได้จดทะเบียน เอกได้จัดการซื้อสินค้ามาขายในกิจการค้าขายของห้างโดยในสัญญาได้ระบุว่า มิโท และตรี เป็นหุ้นส่วนร่วมด้วย ท้ายสัญญาลงชื่อเอกแต่เพียงผู้เดียว ดังนี้ถือได้ว่า ปรากฏชื่อของ โท และตรี ในกิจการค้าขายแล้ว มาตรา 1049 นี้ นักศึกษาต้องดูเปรียบเทียบกับมาตรา 1065 ซึ่งใช้กับห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน

มาตรา 1050 หุ้นส่วนทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดจากธรรมดาการค้าขายของห้าง ทางธรรมดาการค้าขายของห้างจะมีความหมายกว้างกว่าวัตถุประสงค์ของห้าง

มาตรา 1051 หุ้นส่วนที่ลาออกจากห้างไปแล้วก็ดี หรือถูกไล่ออกจากห้างไป ตามมาตรา 1031 ก็ดี หุ้นส่วนผู้นั้นต้องรับผิดชอบในหนี้สินของห้างที่มีมูลหนี้เกิดขึ้นก่อนตนออกด้วย มาตรานี้จะต้องศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรา 1068

มาตรา 1052 บุคคลที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนใหม่จะต้องรับผิดชอบในหนี้สินก่อนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าห้างนั้นจะจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียน

มาตรา 1053 ข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ไม่มีผลต่อบุคคลภายนอก เช่น หุ้นส่วนผู้จัดการทำเกินขอบอำนาจ หุ้นส่วนทุกคนก็ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกทั้งหมด เว้นแต่ก่อนทำสัญญานักบุคคลภายนอกได้ทราบข้อจำกัดอำนาจนั้นคืออยู่แล้ว มาตรานี้ต้องศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรา 1064 (6)

มาตรา 1054 การแสดงตนของบุคคลภายนอก แบ่งเป็น 2 กรณีคือ กรณีที่หนึ่ง บุคคลภายนอกเป็นผู้แสดงเอง เช่น พิมพ์นามบัตรว่าเป็นหุ้นส่วน บอกกับคนที่มาติดต่อค้าขาย กับห้างว่าตนเป็นหุ้นส่วน หรือเข้าไปสั่งการงานของห้างจนผู้มาติดต่อกับห้างหลงเข้าใจผิดว่าเป็นหุ้นส่วน ส่วนอีกกรณีหนึ่งคือปล่อยให้ผู้อื่นแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วนโดยที่ไม่คัดค้าน เช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนที่แท้จริงได้บอกกับบุคคลผู้มาติดต่อค้าขายกับห้างว่า นายแดงเป็นหุ้นส่วนด้วย ทั้ง ๆ ที่นายแดงมิได้เป็นหุ้นส่วน นายแดงก็ทราบเพราะอยู่ด้วยในขณะนั้นแต่ก็มิได้ทักท้วง ดังนั้น นายแดงจะต้องรับผิดชอบเฉพาะในหนี้รายนั้นด้วย แต่ถ้าห้างเป็นหนี้รายอื่นที่มีได้เกี่ยวข้องกับ การแสดงออกของนายแดงเลย นายแดงก็ไม่ต้องรับผิดชอบด้วย กล่าวคือ แสดงออกว่าตนเป็นหุ้นส่วนแล้วเกิดหนี้รายใด ก็ควรรับผิดชอบเฉพาะหนี้รายนั้นเท่านั้น

ปัญหาว่ามี ผู้ที่แสดงตนเป็นหุ้นส่วนร่วมกับผู้อื่นนั้น จะต้องรับผิดชอบในหนี้ละเมิดที่ห้างทำละเมิดหรือไม่ เช่น หุ้นส่วนผู้จัดการขับรถไปส่งสินค้าในทางการค้าขายของห้าง และได้ชนผู้อื่นบาดเจ็บสาหัส ผู้เสียหายจะเรียกค่าเสียหายจากผู้แสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนได้หรือไม่

มาตรา 1054 วรรคสอง กองมรดกของผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นหลังจากที่หุ้นส่วนผู้นั้นได้ตายไปแล้ว แต่ถ้าห้างเป็นหนี้ก่อนที่หุ้นส่วนผู้นั้นตาย กองมรดกของผู้นั้นจะต้องร่วมรับผิดชอบกับห้างด้วย

มาตรา 1055 **มาตรา 1056** **มาตรา 1057** เป็นเรื่องการเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญ ทั้งสองชนิด คือทั้งชนิดจดทะเบียนและไม่จดทะเบียน โดยแบ่งเป็น 3 วิธี คือ เลิกโดยข้อสัญญาได้แก่กรณีตามมาตรา 1055 (1) (2) และ (3) เลิกโดยผลของกฎหมายได้แก่ มาตรา 1055 (4) (5) และมาตรา 1056 ส่วนวิธีสุดท้ายเป็นการเลิกห้างตามคำสั่งของศาลซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1057 โดยศาลจะสั่งให้เลิกห้างได้ มี 3 กรณีเท่านั้น ข้อสังเกตในเรื่องการเลิกห้างนั้น ถ้าหุ้นส่วนทุกคนยินยอมพร้อมใจกันเลิก ก็สามารถเลิกได้เลย ไม่ต้องรอให้ถึงกำหนดเวลา หรือมิต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนตามมาตรา 1056 หรือไม่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 1057 การเลิกห้างที่ทุกคนยินยอมเลิกนี้ ต้องนำบทบัญญัติมาตรา 1032 มาใช้บังคับคือการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมนั้นเอง

มาตรา 1058 การขอให้ศาลกำจัดหุ้นส่วนบางคนให้ออกจากห้างฯ มีข้อที่น่าสังเกตคือหุ้นส่วนที่ทำการค้าขายแข่งกับห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนอาจถูกสั่งกำจัดให้ออกจากห้างฯได้ แต่หุ้นส่วนที่ทำการค้าขายแข่งกับห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียน จะถูกศาลสั่งให้กำจัดออกจากห้างได้หรือไม่

มาตรา 1059 สิ้นเวลาที่ตกลงเข้าหุ้นกันแล้ว แต่ห้างฯ ยังคงทำการค้าอยู่ต่อไป โดยมีได้ชำระบัญชี ให้ถือว่าหุ้นส่วนทั้งหลายตกลงเข้าหุ้นส่วนกันโดยไม่มีกำหนดเวลาเลิก ดังนั้นถ้าจะเลิกห้างต้องบอกกล่าวตามมาตรา 1056 ก่อน และถ้ามีบุคคลมาเข้าหุ้นร่วมอีกบุคคลนั้นก็จะต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดที่มีขึ้นก่อนมาเข้าหุ้น

มาตรา 1060 การรับซื้อหุ้นของหุ้นส่วน ผู้ที่ขอบอกเลิกห้าง หรือการรับซื้อหุ้นของหุ้นส่วนคนที่ตายหรือล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ สัญญาเข้าหุ้นส่วนเดิมยังคงใช้ได้อยู่ระหว่างหุ้นส่วนที่ยังอยู่ด้วยกัน

มาตรา 1062 ลำดับของการชำระบัญชี เมื่อห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนได้เลิกกันก็ต้องชำระบัญชี เว้นแต่จะเข้าช้อยกเว้นตามมาตรา 1061 แต่ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนแล้ว ต้องชำระบัญชีเสมอ

มาตรา 1064 การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ เมื่อจดทะเบียนแล้วก็ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา ประกาศแล้วถือว่าเป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวง ตามมาตรา 1022 ดังนั้นถ้าหุ้นส่วนผู้จัดการทำเกินขอบอำนาจส่วนที่เกินขอบอำนาจจึงไม่ผูกพันห้างหุ้นส่วนสามัญ จดทะเบียนยกเว้นหุ้นส่วนทั้งหลายได้ยอมรับในส่วนที่เกินขอบอำนาจ อาจจะยอมรับโดยปริยายหรือยอมรับโดยชัดแจ้งก็ได้

มาตรา 1065 ต้องดูเปรียบเทียบกับมาตรา 1049 ในมาตรานี้ หุ้นส่วนธรรมดาอาจใช้สิทธิของห้างฟ้องร้องบุคคลภายนอกเพื่อผลประโยชน์ของห้างได้ บุคคลภายนอกจะอ้างว่าไม่มีอำนาจฟ้องไม่ได้

มาตรา 1066 การประกอบการแข่งขันกับห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน กฎหมายห้ามประกอบการแข่งขันกับห้าง และยังห้ามไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างอื่นอีกด้วย ซึ่งต่างกับห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

มาตรา 1068 หุ้นส่วนที่ออกจากห้างแล้วต้องรับผิดชอบในหนี้ที่มีมูลหนี้เกิดขึ้นก่อนออกด้วยโดยรับผิดชอบจำกัดแค่สองปีนับตั้งแต่วันจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อออกจากห้างฯ

มาตรา 1069 ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนนั้นเมื่อล้มละลายห้างจะเลิกทันที ไม่มีช้อยกเว้น และนอกจากนี้ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนอาจถูกฟ้องให้ล้มละลายได้ ตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 89

มาตรา 1070 เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน จะเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนชำระหนี้แทนห้างฯ ได้ก็ต่อเมื่อห้างฯ ได้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ การผิดนัดชำระหนี้เป็นอย่างไร นักศึกษาต้องเข้าใจ โดยต้องไปดูเรื่องลูกหนี้ผิดนัด

มาตรา 1071 เมื่อถูกเจ้าหนี้ของห้างฟ้องให้ชำระหนี้ หุ้นส่วนอาจเถียงให้เจ้าหนี้บังคับเอากับทรัพย์สินของห้างก่อนก็ได้ถ้าสินทรัพย์ของห้างยังมีพอชำระหนี้ และการที่จะบังคับเอากับสินทรัพย์นั้นไม่เป็นการยาก

มาตรา 1072 เจ้าหนี้เฉพาะตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนจะขอบังคับเอาสินทรัพย์ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนนำมาลงหุ้นไม่ได้ ถ้าห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนยังไม่เลิกกัน แต่ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนเจ้าหนี้เฉพาะตัวสามารถบังคับเอาได้ ตามมาตรา 1061 วรรคสอง

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา 1077 ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนมีกี่พวก แต่ละพวกรับผิดชอบอย่างไร ถ้าใช้เงินค่าหุ้นครบถ้วนแล้วจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ เจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้หรือไม่ถ้าห้างยังไม่เลิกกัน

มาตรา 1078 ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียนเสมอ

มาตรา 1079 ถ้ามีหนี้สินเกิดขึ้นก่อนจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจะต้องรับผิดชอบอย่างไร ตามมาตรา 1079 นี้ต้องดูว่ามูลหนี้เกิดขึ้นเมื่อใด ถ้าเกิดขึ้นก่อนจดทะเบียนผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวน แต่ถ้าเกิดขึ้นหลังจากจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว แต่ยังไม่ได้ประกาศข้อความในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบจะรับผิดชอบอย่างไร

มาตรา 1080 การนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับกับห้างหุ้นส่วนจำกัดในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดมิได้บัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้ เช่น ในเรื่องการลงทุนของหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ จะลงทุนด้วยแรงงานได้หรือไม่ ก็ต้องนำมาตรา 1026 มาใช้บังคับ การห้ามหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบแข่งขันกับห้าง ก็ต้องนำบทมาตรา 1066 มาใช้บังคับหรือหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบล้มละลาย ห้างจะเลิกหรือไม่ ก็ต้องนำมาตรา 1055 (5) มาใช้บังคับ หรือการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนในกรณีที่มีหุ้นส่วนผู้จัดการหลายคน หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจะต้องร่วมกันจัดการหรือไม่ จะต้องลงนามร่วมกันในเอกสารสัญญาหรือไม่ ก็ต้องนำมาตรา 1035 มาใช้บังคับ หรือหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบได้ออกจากห้างจะต้องรับผิดชอบในหนี้สินที่เกิดขึ้นก่อนออกเป็นเวลากี่ปี ต้องนำมาตรา 1068 มาบังคับ ฯลฯ

มาตรา 1081-1082 ห้ามนำชื่อของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง ถ้ายินยอมให้นำมาใช้ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ของห้างเสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ ชื่อตามมาตรานี้ จะหมายถึงชื่อเล่นและนามสกุลด้วยหรือไม่ หรือเมื่อได้ใช้ชื่อเป็นชื่อห้างแล้ว ภายหลังได้ลาออกจากห้างไป จะต้องรับผิดชอบในหนี้สินของห้างอย่างไรหรือไม่ หรือถ้าได้โอนหุ้นให้บุคคลอื่น บุคคลที่รับโอนนั้นจะต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นโดยไม่จำกัดจำนวนหรือไม่ หรือจะฟ้องหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบที่ได้ยอมให้นำชื่อของตนมาเป็นชื่อห้างได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ห้างเลิกใช้หรือไม่ หรือกรณีที่มิบุคคลภายนอกใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้าง เขาจะต้องรับผิดชอบอย่างไร

มาตรา 1083 หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบต้องลงทุนด้วยเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ เท่านั้น จะลงทุนด้วยแรงงานไม่ได้

มาตรา 1084 การแบ่งเงินปันผลและการจ่ายดอกเบี้ยให้กับหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ จะทำได้ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดมีกำไรเท่านั้น แต่การจ่ายดอกเบี้ยให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบจะต้องจ่ายตามข้อตกลง แม้ห้างหุ้นส่วนจำกัดจะไม่มีกำไรก็ตาม

มาตรา 1085 หุ่นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ได้แสดงด้วยจดหมายหรือใบแจ้งความ หรือด้วยวิธีอื่น ให้นุคคลภายนอกทราบว่างบหุ้นไว้มากกว่าที่จดทะเบียนเพียงใดจะต้องรับผิดเท่าจำนวนเพียงนั้น เช่นรับลงหุ้นหนึ่งแสนบาท แต่คุยโอ้อวดว่าได้ลงหุ้นไว้หนึ่งล้านบาทอย่างนี้เจ้าหน้าที่ของห้างฟ้องให้รับผิดได้ถึงหนึ่งล้านบาท และฟ้องได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ห้างเลิก แต่ถ้าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดได้แสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเขาจะต้องรับผิดอย่างไร

มาตรา 1086 ข้อตกลงเพื่อเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงหุ้นหรือลดจำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด จะเป็นผลต่อบุคคลภายนอกเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเช่นเดิม แดงลงหุ้น 1 ล้านบาท และจำกัดความรับผิดไว้ต่อมาขอลดจำนวนลงหุ้นเหลือ 5 แสนบาท โดยได้ไปจดทะเบียนเปลี่ยนเรียบร้อยแล้วแต่ก่อนที่จะลดจำนวนลงหุ้นนั้นห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นหนี้บุคคลภายนอก 2 ล้านบาท ถ้าห้างไม่มีเงินชำระหนี้และจำเป็นต้องเลิกห้างเจ้าหนี้จะเรียกร้องให้แดงชำระหนี้ได้เท่าใด หรืออีกกรณีหนึ่งเมื่อแดงได้จดทะเบียนลดจำนวนลงหุ้นเหลือ 5 แสนบาท หลังจากนั้นห้างเป็นหนี้บุคคลภายนอก และไม่มีเงินชำระหนี้ และห้างได้เลิกกันแดงจะต้องรับผิดในหนี้หรือไม่

มาตรา 1087 **มาตรา 1088** การจัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด และการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด ถ้าหุ้นส่วนผู้จัดการจัดการงานของห้างแต่ประทับตราห้างปลอม จะผูกพันห้างหรือไม่ หรือหุ้นส่วนผู้จัดการมีหลายคน แต่ลงนามทำนิติกรรมคนเดียว นิติกรรมจะผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือไม่ หรือหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดจะฟ้องคดีแทนห้างได้หรือไม่ ถ้าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไม่อยู่ การฟ้องคดีเป็นการจัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือไม่ หรือการที่หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้รับมอบหมายจากหุ้นส่วนผู้จัดการให้จัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด จะถือว่าเป็นการสอดเข้าจัดการหรือไม่ หรือการที่หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดลงชื่อในฐานะเป็นพยานในสัญญาที่หุ้นส่วนผู้จัดการได้ทำไว้กับบุคคลภายนอก จะเป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือไม่ หรือการส่งการงานในห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ทำอยู่ในห้าง มิได้ติดต่อกับบุคคลภายนอกเลย จะเป็นการสอดตามมาตรานี้หรือไม่ การขายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้วนำเงินมาใช้หนี้แก่เจ้าหน้าที่ของห้าง จะทำได้หรือไม่จะเป็นการจัดการห้างตามมาตรา 1087 หรือไม่

มาตรา 1090 หุ่นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดสามารถประกอบการค้าขายแข่งกับห้างได้ แต่หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดทำไม่ได้ โดยนำมาตรา 1066 ประกอบมาตรา 1080 มาบังคับ

มาตรา 1091 หุ่นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดโอนหุ้นไปยังบุคคลภายนอก ไม่ต้องขอความยินยอมจากหุ้นส่วนคนอื่น ๆ แต่หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดจะต้องให้หุ้นส่วนทุกคนยินยอมจึงจะโอนได้ ตามมาตรา 1041 ประกอบมาตรา 1080

มาตรา 1092 - มาตรา 1093 หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดตายหรือล้มละลายหรือตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถ ห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่เลิกกัน แต่ถ้าหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดตายหรือล้มละลายหรือเป็นคนที่ไร้ความสามารถ ห้างหุ้นส่วนจำกัดจะเลิกกัน ตามมาตรา 1055 (5) ประกอบมาตรา 1080 เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 1060 คือเรื่องรับซื้อหุ้นของผู้ที่ตาย

มาตรา 1095 เจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่ได้ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน เว้นแต่หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดจะใช้ชื่อเป็นชื่อห้าง หรือใช้ชื่อระคนเป็นชื่อห้าง หรือได้ไต่ถามว่าลงหุ้นไว้มากกว่าจดทะเบียน หรือสอดเข้าจัดการงานของห้างฯ หรือถ้าเป็นหนี้เกิดขึ้นก่อนจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนที่จะประกาศโฆษณาข้อความในหนังสือราชกิจจานุเบกษา

บริษัทจำกัด

คำถามที่น่าสนใจเกี่ยวกับบริษัทจำกัด

1. ลักษณะของบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดูบทมาตรา 1096 ประกอบกับมาตรา 1097 และมาตรา 1012
2. การจัดตั้งบริษัทจำกัดต้องดำเนินการเป็นขั้น ๆ อย่างไรบ้าง ดู มาตรา 1097, 1098, 1099, 1100, 1102, 1104, 1105, 1107, 1108, 1110, 1111 กล่าวโดยสรุปก็คือ
  - 2.1 ต้องมีผู้เริ่มก่อการอย่างน้อยเจ็ดคนเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ แล้วนำหนังสือบริคณห์สนธิไปจดทะเบียน ณ กรมทะเบียนการค้า หรือที่พาณิชย์จังหวัด ซึ่งแล้วแต่ว่าสำนักงานใหญ่ของบริษัทจะตั้งขึ้นอยู่ ณ ที่ใด ก็ต้องจดทะเบียนที่นั่น
  - 2.2 เมื่อได้ไปสำคัญแสดงการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องจัดการให้มีคนมาจองซื้อหุ้นครบถ้วน ซึ่งผู้เริ่มก่อการจะต้องจองอย่างน้อยคนละหุ้นด้วย และการขายหุ้นนี้กฎหมายห้ามโฆษณาชี้ชวนประชาชนให้ซื้อหุ้น
  - 2.3 เมื่อขายหุ้นครบถ้วนแล้วผู้เริ่มก่อการต้องนัดบรรดาผู้จองซื้อหุ้นมาประชุมกันเพื่อตั้งข้อบังคับต่าง ๆ ของบริษัท ตั้งกรรมการและพนักงานสอบบัญชีชุดแรกของบริษัทหรือเพื่อทำกิจการอย่างอื่นตามที่ระบุไว้ในมาตรา 1108 ตามที่เห็นสมควร
  - 2.4 ผู้เริ่มก่อการจะมอบหมายงานให้กรรมการชุดแรกของบริษัท กรรมการชุดแรกก็จะดำเนินการเรียกเก็บเงินจากผู้จองซื้อหุ้น
  - 2.5 กรรมการชุดแรกได้รับเงินค่าหุ้นครบถ้วนตามที่เรียกเก็บแล้ว ก็จะไปจดทะเบียนตั้งบริษัท ณ ที่จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ ซึ่งจะต้องจดทะเบียนเสร็จสิ้นภายในสามเดือนนับจากวันประชุมตั้งบริษัทเสร็จ
3. หนี้สินและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนจดทะเบียนตั้งบริษัทใครจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายถ้าที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติในหนี้สินนั้น หรือที่ประชุมตั้งบริษัทได้อนุมัติแล้ว แต่บริษัทยังมีได้จดทะเบียน (มาตรา 1113)
4. หนี้สินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยกรรมการชุดแรกของบริษัทเป็นผู้กระทำให้ขึ้น แต่บริษัทไม่อาจจดทะเบียนได้ทันภายในกำหนดสามเดือน ผู้ใดจะเป็นผู้รับผิดชอบ (มาตรา 1113, มาตรา 4)
5. เมื่อไม่สามารถจดทะเบียนตั้งบริษัทได้ เงินที่เรียกเก็บจากผู้เข้าซื้อซื้อหุ้น ผู้ใดจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย (มาตรา 1112)

6. การถอนการจองซื้อหุ้นจะทำได้หรือไม่ ถ้าจองซื้อหุ้นเพราะสำคัญผิด หรือถูกหลงล่อฉ้อลให้ซื้อหุ้น (มาตรา 1106, มาตรา 1114)
7. การใช้ค่าหุ้นนั้นผู้ถือหุ้นจะขอหักหนี้กับบริษัทได้หรือไม่ (มาตรา 1119 วรรคสอง)
8. การเรียกเก็บเงินค่าหุ้นหลังจากที่บริษัทได้จดทะเบียนแล้ว มีวิธีปฏิบัติอย่างไร มีข้อสังเกต คือต้องส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ล่วงหน้า 21 วัน (มาตรา 1121)
9. การรับหุ้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร ถ้ามีจดหมายลงทะเบียนไปครั้งเดียวและมีข้อความว่าจะรับหุ้นด้วย ดังนี้กรรมการบริษัทจะรับหุ้นได้หรือไม่ ถ้าไม่ส่งเงินค่าหุ้นมา (มาตรา 1121, 1123, 1124)
10. การรับหุ้น ขายหุ้น ถ้าไม่ถูกต้อง สิทธิของผู้ถือหุ้นจากการขายทอดตลาด จะเสื่อมเสียไปหรือไม่ เช่น ในจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ที่มีไปถึงนายแดงเรียกเก็บเงินค่าหุ้น ไม่มีข้อความว่าจะรับหุ้นเลย แต่กรรมการบริษัทได้รับหุ้นของนายแดงมาขายทอดตลาด นายขาวซื้อได้ ดังนี้สิทธิของนายแดงกับนายขาวใครจะดีกว่ากัน ถ้ายังมีได้ขายทอดตลาดนายแดงจะฟ้องเรียกหุ้นคืนได้หรือไม่ หรือถ้าขณะขายทอดตลาดนายแดงได้มาร้องคัดค้านว่าบริษัทหุ้นมาไม่ถูกต้อง นายขาวก็ทราบแต่ก็ได้ซื้อไป ดังนี้สิทธิของนายแดงกับนายขาวใครจะดีกว่ากัน (มาตรา 1126)
11. การโอนหุ้นระบุชื่อจะต้องปฏิบัติอย่างไรจะต้องขอความยินยอมจากบริษัทหรือไม่ ถ้ามีข้อบังคับของคณะกรรมการห้ามโอนหุ้นทุกชนิด ข้อบังคับนั้นจะใช้บังคับได้หรือไม่ การโอนหุ้นผู้ถือจะต้องปฏิบัติอย่างไร และมีกรณีใดบ้างที่บริษัทจะไม่ยอมรับจดทะเบียนการโอนหุ้น (มาตรา 1129 วรรคสอง 1130, 1131, 1135)
12. การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อนำมาใช้ยื่นแก่บริษัทหรือนุคคลภายนอกได้เมื่อใด เปลี่ยนชื่อและที่อยู่จากผู้โอนมาเป็นของผู้รับโอนแล้ว (มาตรา 1129 วรรคสาม)
13. การโอนหุ้นโดยผลของกฎหมายจะต้องปฏิบัติอย่างไร ถ้าข้อบังคับของบริษัทกำหนดข้อห้ามโอนไว้ จะทำการโอนหุ้นโดยผลของกฎหมายได้หรือไม่ (มาตรา 1132)
14. ผู้โอนหุ้นชนิดระบุชื่อจะต้องรับผิดชอบในหนี้ของบริษัทอย่างไรหรือไม่ ถ้าเขายังส่งเงินค่าหุ้นยังไม่ครบ (มาตรา 1133)
15. ใบหุ้นที่จะออกให้แก่ผู้ถือจะออกได้ในกรณีใดบ้าง (มาตรา 1134)
16. เมื่อบริษัทได้กำหนดไว้ว่าบุริมสิทธิจะมีแก่หุ้นนั้น ๆ เป็นอย่างไร จะแก้ไขได้หรือไม่ เช่นเดิมให้ปันผลหุ้นละ 10 บาท จะขอแก้ไขเป็นหุ้นละ 5 บาท (มาตรา 1142)
17. บริษัทจะรับซื้อหรือรับจำหน่ายหุ้นของตนเองได้หรือไม่ (มาตรา 1143)
18. ใครเป็นผู้จัดการในบริษัทจำกัด และจะต้องมีอย่างน้อยกี่คน (มาตรา 1144)

19. ข้อบังคับของบริษัทได้กำหนดไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อบังคับ ให้ใช้มติธรรมดาเสียงข้างมากและลงมติครั้งเดียว ข้อบังคับนี้จะใช้บังคับได้หรือไม่ (มาตรา 1145)
20. ใครเป็นผู้ตั้งและถอดถอนกรรมการบริษัท (มาตรา 1151, 1155)
21. กรรมการบริษัทกระทำเกินขอบอำนาจ ซึ่งบริษัทได้มอบหมายไว้เป็นการภายใน จะมีผลอย่างไร (มาตรา 1022)
22. กรรมการจัดการบริษัทตามวัตถุประสงค์แต่ไม่ได้ทำตามข้อบังคับของบริษัทตามที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว เช่น ลงชื่อไม่ครบถ้วน กิจการที่ทำไปจะมีผลอย่างไร (มาตรา 1022)
23. บริษัทจะต้องรับผิดชอบในการที่ได้เจตนาบุคคลอื่นเป็นตัวแทนของตนหรือไม่ (มาตรา 1167, 821)
24. สัญญาเช่าซื้อที่กรรมการผู้จัดการบริษัทลงนามแต่ไม่ได้ประทับตราบริษัทตามข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้ จะมีผลผูกพันบริษัทจำกัดนั้นหรือไม่ (มาตรา 572)
25. กรรมการบริษัทกระทำนอกวัตถุประสงค์ของบริษัทและกิจการที่ทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อบริษัทกรรมการผู้นั้นจะขอให้บริษัทยอมรับการกระทำนั้นได้หรือไม่
26. กรรมการบริษัทจะประกอบกิจการแข่งขันกับบริษัทหรือไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบประกอบกิจการแข่งขันกับบริษัทจำกัดได้หรือไม่ (มาตรา 1168)
27. กรรมการบริษัทจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในกรณีใดบ้าง (มาตรา 1168 วรรคสอง)
28. เมื่อกรรมการได้ทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทใครจะเป็นผู้ฟ้องเรียกเอาค่าสินไหมทดแทน และจะต้องฟ้องร้องภายในระยะเวลาเท่าใด (มาตรา 1169, มาตรา 1170 วรรคสอง)
29. บริษัทจะมีการประชุมสามัญเมื่อใด (มาตรา 1171)
30. การประชุมวิสามัญจะมีได้ในกรณีใดบ้าง (มาตรา 1171, 1172, 1173, 1211)
31. คำบอกกล่าวนัดประชุมใหญ่ทุกครั้งจะต้องปฏิบัติอย่างไร (มาตรา 1175, 1244)
32. องค์กรประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นจะต้องเท่าใดถ้าข้อบังคับของบริษัทมิได้กำหนดไว้ (มาตรา 1178)
33. ถ้าผู้ถือหุ้นมาไม่ครบเป็นองค์ประชุมจนล่วงเลยเวลานัดประชุมไปแล้วถึง 1 ชั่วโมง ประธานในที่ประชุมจะต้องปฏิบัติอย่างไร (มาตรา 1179)
34. การเลื่อนการประชุมจะต้องปฏิบัติอย่างไร (มาตรา 1181)
35. การเลื่อนการประชุมไปวันอื่น จะต้องส่งคำบอกกล่าวนัดประชุมไปยังผู้ถือหุ้นอีกหรือไม่ (มาตรา 1181)
36. การลงมติในที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นมีกี่วิธี และแต่ละวิธีมีการนับคะแนนเสียงอย่างไร (มาตรา 1182)

37. มีกรณีใดบ้างที่ผู้ถือหุ้นไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน (มาตรา 1184, 1185)
38. ผู้ทรงใบหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ ถ้าประสงค์จะลงคะแนนจะต้องปฏิบัติอย่างไร (มาตรา 1186)
39. ผู้ถือหุ้นที่มีจำนวนหุ้นไม่ครบตามข้อบังคับของบริษัท แต่มีความประสงค์จะลงคะแนนจะต้องปฏิบัติอย่างไร (มาตรา 1183)
40. การลงคะแนนลับจะมีขึ้นได้เมื่อใด ถ้ามีผู้ถือหุ้น 2 คน ร้องขอให้ลงคะแนนลับ แต่ในขณะเดียวกันก็มีผู้ถือหุ้นอีก 3 คน ขอให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย ประธานในที่ประชุมจะต้องสั่งให้ลงคะแนนโดยวิธีใด (มาตรา 1190)
41. การลงมติพิเศษ จะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง (มาตรา 1194) มีกิจการใดบ้างที่กฎหมายบังคับให้ลงมติพิเศษเท่านั้น (มาตรา 1145, 1220, 1221, 1224, 1236, 1238 และมาตรา 180 ตาม พ.ร.บ. บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535)
42. ผู้ใดเป็นผู้ร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นและต้องร้องขอภายในระยะเวลาเท่าใด (มาตรา 1195)
- ถ้ามตินั้นมีใช้เป็นมติของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น ใครจะเป็นผู้ร้องขอและภายในระยะเวลาเท่าใด
43. ก่อนแจกเงินปันผลต้องขออนุญาตจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือไม่ (มาตรา 1201)
44. ทุกคราวที่แจกเงินปันผลบริษัทต้องจัดสรรเป็นทุนสำรองอย่างน้อยเท่าใด (มาตรา 1202)
45. ใครเป็นผู้แต่งตั้งผู้สอบบัญชีของบริษัท และจะตั้งพนักงานของบริษัทเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัทได้หรือไม่ และอยู่ในตำแหน่งได้กี่ปี ศาลจะตั้งผู้สอบบัญชีให้บริษัทใดบริษัทหนึ่งได้หรือไม่ (มาตรา 1208, 1209, 1211 และมาตรา 1212)
46. การเพิ่มทุนของบริษัท มีวิธีใดบ้าง (มาตรา 1220)
47. การลดทุนของบริษัท มีวิธีใดบ้าง (มาตรา 1224)
48. ข้อจำกัดในเรื่องการเพิ่มทุนหรือลดทุนมีหรือไม่ อย่างไร (มาตรา 1225)
49. บริษัทจำกัดจะเลิกกันด้วยเหตุใดบ้าง
- ผู้ถือหุ้นกับกรรมการบริษัทจะตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาลให้เลิกบริษัทได้หรือไม่ (มาตรา 1236)
50. ศาลอาจสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดด้วยเหตุใดบ้าง (มาตรา 1237)

พิมพ์ที่... สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University Press.

คำอธิบายเรื่องเอกสารฉบับนี้

LW31043068

59.00 B